

LA LLUITA DE L'ESPORT FEMENÍ

LA SEXUALITZACIÓ DE LA DONA A L'ESPORT

MORE
THAN
GENDER

Pseudònim: JPM
Curs 2022 - 2023

Resumen

Partiendo de mi interés por el deporte femenino a lo largo de mi vida, me he planteado conocer cuál es el papel de la mujer en el deporte y como se ha visto afectado por dos factores interrelacionados: el vestuario deportivo y los medios de comunicación.

Después de analizar cómo el papel de la mujer a lo largo de la historia se ha visto determinado por las sociedades patriarcales, y concretamente en el caso del deporte femenino, se han estudiado los efectos de la sexualización y se ha examinado cómo el vestuario puede provocar inseguridades en las deportistas.

A continuación, se ha estudiado el papel de los medios de comunicación como principal vía de popularización del deporte femenino. Se ha demostrado que también es una de las causas principales de la sexualización de la mujer en el deporte, a raíz del análisis de las portadas e imágenes publicadas en el periódico del *Mundo Deportivo* a lo largo de los años 2000, 2010 y 2020.

Para finalizar el trabajo, se ha realizado una encuesta centrada en los dos grandes temas mencionados a lo largo del trabajo. Los resultados de esta encuesta han permitido extraer conclusiones que refuerzan las hipótesis planteadas.

Abstract

Based on my interest in women's sport during all my life, I have proposed to know the role of women in sport and how it has been affected by two interrelated factors: sports clothing and the media.

After analyzing how the role of women throughout history has been determined by patriarchal societies and specifically in the case of women's sport, both the effects of sexualization and how the wardrobe can cause insecurities in athletes have been examined.

Next, the role of the media as the main way of making women's sport popular has been studied. It has also been shown as one of the main causes of the sexualization of female athletes, following the analysis of the covers and images published in the newspaper of *Mundo Deportivo* along the years 2000, 2010 and 2020.

To conclude the work, a survey has been carried out which focuses on the two main topics mentioned along the work. The results from this survey have made it possible to draw conclusions that reinforce the hypotheses proposed.

Avui lluitem, demà juguem

Agraïments:

Voldria donar les gràcies a totes les persones que m'han animat i m'han ajudat a elaborar el projecte. Sense elles no hauria pogut finalitzar aquest treball de recerca.

Primerament, m'agradaria agrair a la meva tutora, _____, per mostrar-me el seu suport durant tot el treball, donar-me la seva opinió sincera cada vegada que avançava amb el projecte i resoldre'm tots els dubtes que pogués tenir.

En segon lloc, també m'agradaria agrair a les persones que van respondre l'enquesta. El seu temps m'ha ajudat molt per poder valorar millor el tema del meu treball.

Finalment, vull agrair a la meva família i als meus amics per donar-me suport i aportant el seu punt de vista per així poder desenvolupar millor aquest projecte.

Índex:

1. Introducció	6
2. La sexualització: Què s'entén per sexualització?	9
2.1. El paper de la dona durant la història	10
2.2. Els estereotips masculins i femenins	10
3. Els efectes de la sexualització sobre les dones	12
3.1. Quins efectes té la sexualització?	12
4. L'esport femení	13
4.1. Pràctica esportiva a Catalunya	14
4.2. Interès per aspectes esportius	15
4.3. Llicències federatives per tipus d'esport i sexe a Catalunya (2019)	16
4.4. Esportistes d'alt nivell	17
4.5. Falta de referents esportius	18
5. La sexualització de la dona en l'esport	20
5.1. La sexualització de la dona en la premsa esportiva	20
5.1.1. Premsa escrita	20
5.1.2. Premsa audiovisual	22
5.1.3. Sessions fotogràfiques	25
5.1.4. Les dones com a part dels mitjans de comunicació	25
5.2. La sexualització del vestuari esportiu	26
5.2.1. Els Jocs Olímpics de Tòquio 2020: Casos de denúncia	27
6. Anàlisi de la premsa esportiva	32
6.1. Introducció del Mundo Deportivo	32
6.2. Anàlisi de les portades del Mundo Deportivo dels anys 2000, 2010 i 2020	33
6.2.1. Anàlisi de les portades del Mundo Deportivo l'any 2000	34
6.2.2. Anàlisi de portades del Mundo Deportivo l'any 2010	38
6.2.3. Anàlisi de portades del Mundo Deportivo l'any 2020	42
6.2.4. Comparació de les portades dels anys 2000, 2010, 2020	45
7. Enquesta	48
8. Conclusions	50
9. Webgrafia	52
10. Figures	59
11. Annexes	63

1. Introducció

Al llarg de la història, el paper de la dona a les societats patriarcals ha vingut determinat per la desigualtat de gènere. Aquesta suposa una situació d'inferioritat i subordinació de les dones respecte als homes.

La discriminació, desenvolupada gràcies a la legislació vigent i sota la justificació dels anomenats "costums socials" (Amnistia Internacional, n.d.), ha anat variant amb el pas dels anys. La dona ha anat adquirint drets, tot i que encara hi ha poblacions on el paper de la dona encara és denigrant. En menor mesura, però, la desigualtat de gènere persisteix en la nostra societat.

La sexualització es pot definir com una representació estereotipada de les persones ressaltant-ne els atributs sexuals, i minimitzant altres aspectes de la personalitat. En aquest treball s'analitza la sexualització de les dones en l'esport i, concretament, el paper que hi juguen la premsa i la vestimenta esportives.

Motivació:

Com a noia que practica esport, he estat testimoni de molts escenaris desagradables on es manifestava clarament la sexualització de la dona a l'esport. Recentment, en diferents manifestacions esportives, i concretament en els Jocs Olímpics de Tòquio 2020, les dones esportistes han denunciat la discriminació que suposen determinades vestimentes reglamentàries, generant un debat entorn de la sexualització de la dona en l'esport. Davant d'aquestes situacions, les principals motivacions per estudiar aquests casos han estat, d'una banda, conèixer l'origen d'aquests fets, d'una altra, entendre com afecta aquest fet a les dones esportistes, i, finalment, descobrir quin paper juga la premsa respecte a aquesta situació.

Objectius:

L'objectiu principal d'aquest treball és denunciar la sexualització de la dona, sobretot en l'àmbit esportiu.

Concretament, es pretén analitzar i denunciar el paper de la premsa esportiva en la sexualització de les esportistes femenines, partint de la hipòtesi que els

mitjans de comunicació de masses i la manera com tracten l'esport femení han afavorit la creació d'estereotips sexistes.

Per contextualitzar, s'analitza, en primer lloc, quin ha estat el paper de la dona en la història, més concretament en l'esport, i s'examinen els possibles indicadors que poden donar peu a la sexualització.

Cal remarcar la importància del tema en el moment present. En el cas de l'esport és la manifestació d'un fenomen general que afecta actualment les dones: la sexualització. És important que es visibilitzi, ja que forma part del canvi necessari cap a la igualtat. Tot i que la visió de la societat sobre la dona ha començat a canviar, encara falta un pas més.

Hipòtesis i metodologia:

La primera hipòtesi plantejada és que l'esport femení s'ha vist afectat per la sexualització de la dona, que té lloc de forma general en la societat. Aquesta sentència es verificarà amb l'anàlisi bibliogràfica, en examinar la història de la dona, els efectes de la sexualització sobre la dona i el seu paper en l'esport.

Per dur a terme aquesta anàlisi, l'elaboració de la part teòrica se servirà del mètode descriptiu i de catalogació. D'aquesta manera, primerament se cercarà la informació sobre el tema plantejat, seguidament, s'analitzarà i es compararà per saber que aquesta és verídica; i finalment s'exposaran els punts més importants per entendre el projecte.

La segona hipòtesi que es planteja és que els mitjans de comunicació de masses, i concretament la premsa esportiva, juguen un paper com a agents d'aquesta sexualització. En aquest sentit, la forma com es mostra la dona a les notícies d'esport femení, tant en la temàtica, els titulars o les imatges, es pot considerar sexualitzada per tal de proporcionar major audiència. No obstant això, una altra hipòtesi és que aquest fet ha anat millorant al llarg dels últims anys.

Per tal de comprovar aquests supòsits s'analitzen les portades del diari *Mundo Deportivo* publicades al llarg dels anys 2000, 2010 i 2020, amb l'objectiu de descobrir en quantes portades apareixen dones i en quins contextos. En segon lloc, d'aquestes notícies analitzades, se n'examinen les imatges per esbrinar si es tracta d'imatges sexualitzades o no, mitjançant una sèrie d'indicadors¹.

Finalment, s'ha realitzat una enquesta dirigida a les dones, on s'ha preguntat per la seva opinió respecte als dos grans temes tractats en aquest treball: la vestimenta esportiva femenina i el paper dels mitjans de comunicació com a altaveu de l'esport femení.

¹ Els indicadors estan definits a l'apartat 6.2. d'aquest treball.

2. La sexualització: Què s'entén per sexualització?

Al llarg de la història les dones de la nostra societat han patit l'anomenada desigualtat de gènere. En les societats modernes, la discriminació per raó de gènere s'ha qüestionat des de molts punts de vista (Issuu, n.d.), i s'han emprat nous termes per fer referència a les pràctiques discriminatòries com la paraula "sexualització". Ara bé, què entenem per sexualització?

El mot "sexualització" prové del verb "sexualitzar", paraula que té com a significat "Atribuir caràcter sexual a alguna cosa" (R.A.E., 2021). No obstant això, quan ens focalitzem en la dona, el terme "sexualització" ens indica que aquesta és tractada com un objecte sexual i és avaluada segons les seves característiques físiques (American Psychological Association, 2007) i no per les seves habilitats. La sexualització té quatre components, essent almenys un d'ells necessari per qualificar una situació com a sexualitzada: igualar el valor d'una persona a la seva sexualitat, l'atracció definida com a sexualitat, la cosificació sexual i la imposició de la sexualitat (Sáez, Valor-Segura, Expósito, 2012).

Diversos estudis sostenen que la sexualització és una manera de controlar les dones. No obstant això, hi ha autors que defensen que és una forma d'empoderar a la dona perquè assumeixi el control de la seva sexualitat. D'aquesta manera, les dones atractives sexualment, podrien experimentar conseqüències subjectivament positives a causa de l'atenció sexual que reben i, per tant, utilitzar la sexualització com un mecanisme d'atracció (Sáez, Valor-Segura, Expósito, 2012). Cal dir, però, que aquesta sentència no sempre és verídica, ja que Glick, Larsen, Johnson i Branstiter (2005) van arribar a la conclusió que els aspirants a un lloc de feina que porten roba "provocadora", eren infravalorats davant les persones que vesteixen peces més conservadores (Sáez, Valor-Segura, Expósito, 2012).

En tot cas, per poder adquirir el coneixement necessari sobre aquest tema, hem d'anar als inicis i saber des de quin moment el cos de la dona es va començar a relacionar a un objecte.

2.1. El paper de la dona durant la història

Tal com expliquen diversos historiadors, al llarg de la història de les societats patriarcals, el paper de la dona ha estat de submissió i d'inferioritat respecte a l'home. Des de les societats primitives, on la dona era tractada com un objecte al servei de la reproducció, fins a l'actualitat, les dones s'han considerat éssers de segona, amb menys drets que els homes, independentment del seu estatus o classe social.

No és fins a l'època contemporània, l'inici de la qual se situa el 1879, que les dones comencen a reclamar els seus drets i lluitar per una societat més justa (Ramos, 2014). Des d'aleshores, s'ha avançat molt en el camí de la igualtat i l'emancipació de la dona.

Ara bé, actualment, dos-cents anys més tard de la Revolució Francesa, les dones continuen essent considerades, en molts casos, inferiors als homes, i són condicionades per característiques imposades per la societat durant molts anys (Tallers per la igualtat, n.d.). A aquestes les anomenem estereotips de gènere.

A l'Annex 1 d'aquest treball podeu trobar un resum més extens de l'evolució del paper de la dona al llarg de la història.

2.2. Els estereotips masculins i femenins

Els estereotips de gènere són el conjunt d'idees utilitzades per explicar el comportament dels homes i les dones, és a dir, com han de comportar-se i com s'han de desenvolupar en la societat en general, tant en la feina i en la família, com en l'espai públic i les relacions amb altres ciutadans. Els estereotips són idees que s'han anat generalitzant tenint com a base suposicions construïdes a partir del paper de cada gènere durant la història (Tallers per la igualtat, n.d.).

Per una banda, quan ens focalitzem en l'estereotip masculí, veiem que aquest està format amb la imatge del domini, l'agressió i la realització. Tot home ha de treballar i guanyar diners per mantenir a la família. Les feines que du a terme són aquelles perilloses o molt difícils de fer, i a part, en temes de guerres o batalles, són els que es criden per lluitar. Els termes que es relacionen amb la masculinitat són: independència, fortalesa emocional, brusquedat, absència de dolor, competitivitat, força, atractiu, seguretat i experimentació (*Wikipedia*, n.d.).

Per l'altra banda, al parlar sobre l'estereotip femení, es descriu a la dona com un ésser dependent, emocional, sensible, dèbil, passiu, complaent, sexualment submís, insinuant, suau i tendra. Se la relaciona amb el fet de ser protectores i responsables de tenir cura dels fills, però ser incapaces de dirigir un equip de treball per la falta d'autoritat. Es creu que la maternitat les impedeix concentrar-se en la seva feina, però, tot i això, que són més expertes en petits treballs rutinaris (*Wikipedia*, n.d.).

3. Els efectes de la sexualització sobre les dones

Durant el dia a dia en la nostra societat avançada, les persones estan constantment exposades a imatges sexualitzades tant d'homes com de dones. La població no n'és conscient d'això, i aquest fet pot provocar diversos efectes que ens condicionen al llarg de la nostra vida sense que ens n'adonem.

La sexualització està present en molts mitjans de comunicació i es manifesta sobretot a través de la roba i les posicions que adopten els i les models. Una anàlisi de les portades de la revista americana "Rolling Stone" va mostrar que, en quaranta anys, la intensitat i la freqüència d'imatges sexualitzades, sobretot en dones, havia incrementat notablement. La sexualització de les dones és més elevada i com a conseqüència provoca efectes més grans sobre elles (Leonte, 2020).

3.1. Quins efectes té la sexualització?

La sexualització augmenta la insatisfacció de les dones amb el seu propi cos (Leonte, 2020). Dena Cabrera, especialista en trastorns alimentaris i directora clínica executiva de Roosewood, indica que l'enfocament crític de les dones es dona a causa d'un problema de màrqueting. "Les dones es veuen inundades amb imatges del cos "ideal", i tendim a veure'ns a nosaltres mateixes d'una manera que contamina la nostra autoestima i la forma que ens valorem", diu a "Rivermend Health". "Les dones li donen molt valor a la forma del cos, a la mida i al pes" (Palmero, 2018). Per aquest motiu, també s'incrementa l'ansietat amb el pes i l'aparença, i té com a resultat, que les dones es vegin dèbils davant aquests estereotips, fent créixer la seva por cap al fet de dur certes vestimentes (Leonte, 2020). Aquests efectes es deuen en voler tenir l'anomenat "cos perfecte".

A l'Annex 2 d'aquest treball, podeu trobar en detall, un resum de què es considera un "cos perfecte".

4. L'esport femení

Com s'ha vist, al llarg de la història la dona ha patit discriminació, i podem considerar que la història de la dona ha suposat una lluita constant (Junior Report, 2018). Un dels camps on s'han hagut de trencar barreres és en l'esport, ja que històricament es considerava que les dones ni podien ni havien de practicar-ne (Junior Report, 2008).

Tot i que hi ha hagut una evolució en l'esport practicat per dones, encara queda molta feina per fer per aconseguir igualar l'esport masculí i el femení, i poder erradicar la discriminació que les acompanya al llarg de molts anys (Junior Report, 2018).

Avui en dia, es desenvolupen una gran varietat de competicions professionals femenines i hi ha hagut un gran augment d'aficionades i aficionats a l'esport femení.

Tot va començar segles enrere, en l'antiguitat. Als Jocs Olímpics de l'Antiga Grècia només hi podien participar els homes, i per la seva part, les dones casades no podien entrar com a espectadores, sinó que només n'eren permeses les que restaven solteres (Junior Report, 2018).

A causa d'aquesta marginació, les dones gregues van organitzar una competició femenina pròpia que es duia a terme cada quatre anys: Les Herees d'Olímpia. El seu nom es deu a Hera, deessa de la família, el matrimoni, la maternitat i les dones (Junior Report, 2018).

A l'edat mitjana, continuava sense veure's bé que les dones practiquessin activitats físiques, i a causa d'això, la seva participació en competicions era inexistent. No obstant això, com a excepció, les dones de classe alta podien practicar de manera excepcional l'hípica o la caça. Cal destacar que a la Xina s'estava popularitzant el *cuju* entre les dones, el que ara anomenaríem una espècie de futbol primitiu (Junior Report, 2018).

En l'Època Moderna, l'esport s'anava desenvolupant fins que arribant a l'any 1896, es van organitzar les primeres Olimpíades modernes. En la primera edició no va participar-hi cap dona, però en les següents sí que hi van assistir, encara que es presentaven com una clara minoria. No obstant això, arrossegant la tradició que les dones eren inferiors als homes, el Comitè Olímpic Internacional (COI), institució organitzadora dels Jocs, va anunciar que les dones no podien participar en moltes de les competicions, com per exemple l'atletisme, perquè no eren adequades per elles. Com a resposta, un grup de dones van crear els Jocs Mundials Femenins els anys 1922 i 1926. Aquest esdeveniment cada vegada reunia més concursants i per aquest motiu, el COI va obrir els Jocs Olímpics a les esportistes femenines (Junior Report, 2018).

Actualment, la participació de les dones a les Olimpíades ha anat augmentant, contribuint així a fomentar l'esport femení. Arran d'això han nascut grans estrelles olímpiques on destaquem a Nadia Comăneci, que a Montreal de 1976, va ser la primera atleta a aconseguir un deu en una competició, trencant amb el perjudici que les dones no tenen capacitats físiques ni tècniques (Junior Report, 2018).

4.1. Pràctica esportiva a Catalunya

Les desigualtats existents entre homes i dones han provocat un impacte en la pràctica esportiva femenina a Catalunya. El motiu principal és que les dones tenen més responsabilitat que els homes en fer les feines de la llar. Aquest fet fa que les dones no puguin obtenir els beneficis que ofereix l'esport perquè no tenen tant temps lliure (Generalitat de Catalunya, 2021). De fet, un informe del CIS publicat el maig del 2017, afirma que els homes dediquen dues hores diàries a les feines domèstiques, mentre que les dones en dediquen tres hores i cinquanta minuts (De Lucas, 2017).

El gràfic següent mostra les dades recollides a l'Enquesta sobre activitat física i esportiva a Catalunya 2019, elaborades pel Consell Català de l'Esport (CCE).

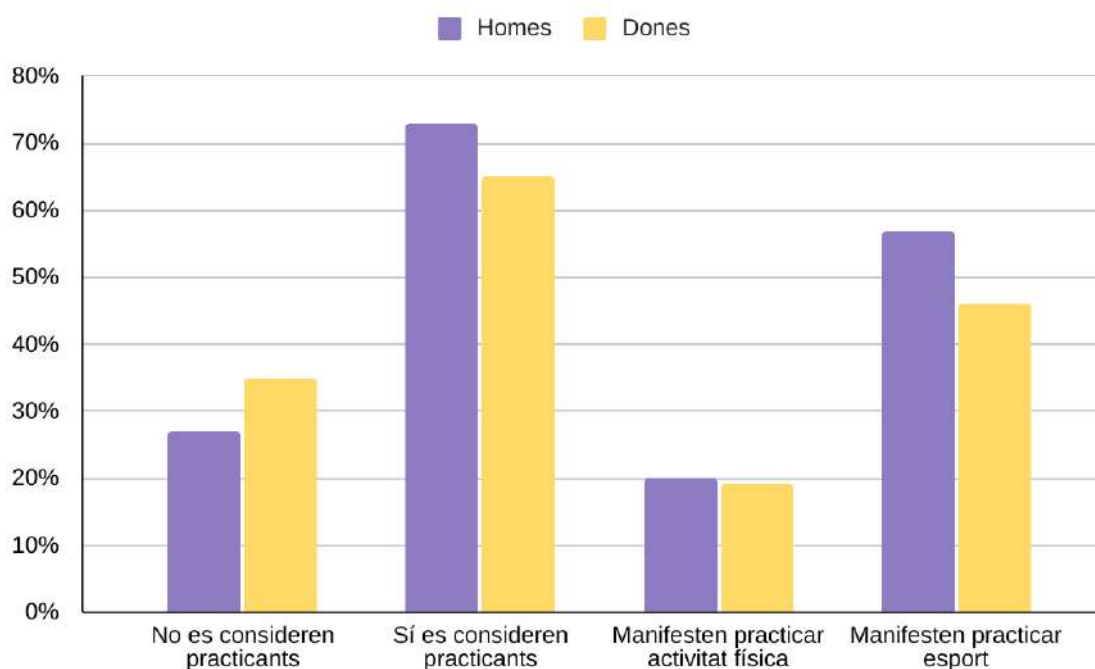

Figura 1: Gràfica de la pràctica subjectiva esportiva per gènere en l'actualitat (2019).
 Font: Elaboració pròpia a partir de Generalitat de Catalunya. Departament de presidència.
 Observatori Català de l'esport. Dossier Dones en l'esport. 2021.

Com s'observa en el gràfic, que analitza la pràctica esportiva segons el gènere, els homes fan més esport i activitat física que les dones. Concretament, un 73% dels homes es consideren practicants, respecte a un 65% de dones (Generalitat de Catalunya, 2021).

D'aquestes dades n'extraïem que la societat està en un procés evolutiu respecte l'esport i el gènere, però els homes continuen essent al cim de la pràctica esportiva. Un dels motius de la menor participació de la dona a la pràctica esportiva és la falta de referents esportius femenins².

4.2. Interès per aspectes esportius

A la balança entre homes i dones en relació amb l'interès per aspectes esportius, continuen havent-hi diferències. Segons l'enquesta realitzada, els homes tenen més interès que les dones en la majoria dels aspectes, tant si practica esport com si no en practica. Per exemple, en jugar a jocs esportius

² Aquest aspecte es desenvolupa a l'apartat 4.2. i 4.5. del treball.

virtuals, escoltar retransmissions esportives o assistir a competicions esportives. (Generalitat de Catalunya, 2021). Es pot veure la gràfica a l'Annex 3.

L'institut DKV (Deutsche Krankenversicherung AG) va aconseguir saber les causes d'aquest fet en una enquesta on van participar 3.000 dones. Les raons que exposaven les dones que no practicaven esport eren que els hi faltava motivació i, a la vegada, temps. És cert, però, que una part també va confirmar que era una qüestió de mandra o poca força de voluntat (De Lucas, 2017).

La falta de referents és un matís molt rellevant en aquest tema. Durant tota la història han estat presents estrelles esportives masculines, però, en canvi, no s'han destacat referents esportius femenins. Aquest fet fa que les nenes, noies i dones, no tinguin figures amb qui es puguin emmirallar i amb qui se sentin properes. En relació amb això, Matilde Fontecha, doctora en filosofia i llicenciada en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport, confirma que les disciplines femenines només formen part del 5% dels informatius i el 43% de les adolescents troben que no tenen suficients models a qui seguir (De Lucas, 2017). No obstant això, cada vegada comencen a haver-hi més referents esportius femenins, cosa que està ajudant a fer que la indústria pugui continuar creixent.

Un altre estudi realitzat per la Universitat del País Basc, destaca que les dones acostumen a sentir-se menys hàbils i això les fa rebutjar activitats esportives. Per contra, Aritz Urdampilleta, especialista en Ciències de l'Esport assegura que "Des del punt de vista de la motricitat i la coordinació, les dones són millors" (De Lucas, 2017).

4.3. Llicències federatives per tipus d'esport i sexe a Catalunya (2019)

A les llicències federatives també s'hi veuen les diferències. De totes les llicències federatives a Catalunya l'any 2019, un 75% són homes envers un 25% de dones (Generalitat de Catalunya, 2021). Les dones participen en més esports no competitiu que en esports competitiu. Com s'ha vist mencionat en l'apartat 2.2. *Els estereotips masculins i femenins*, un tret representatiu de la masculinitat,

és la competitivitat, i això es deu al paper protagonista de l'home de ser l'element poderós de la societat.

El següent gràfic mostra les llicències federatives per tipus d'esport i sexe a Catalunya (2019):

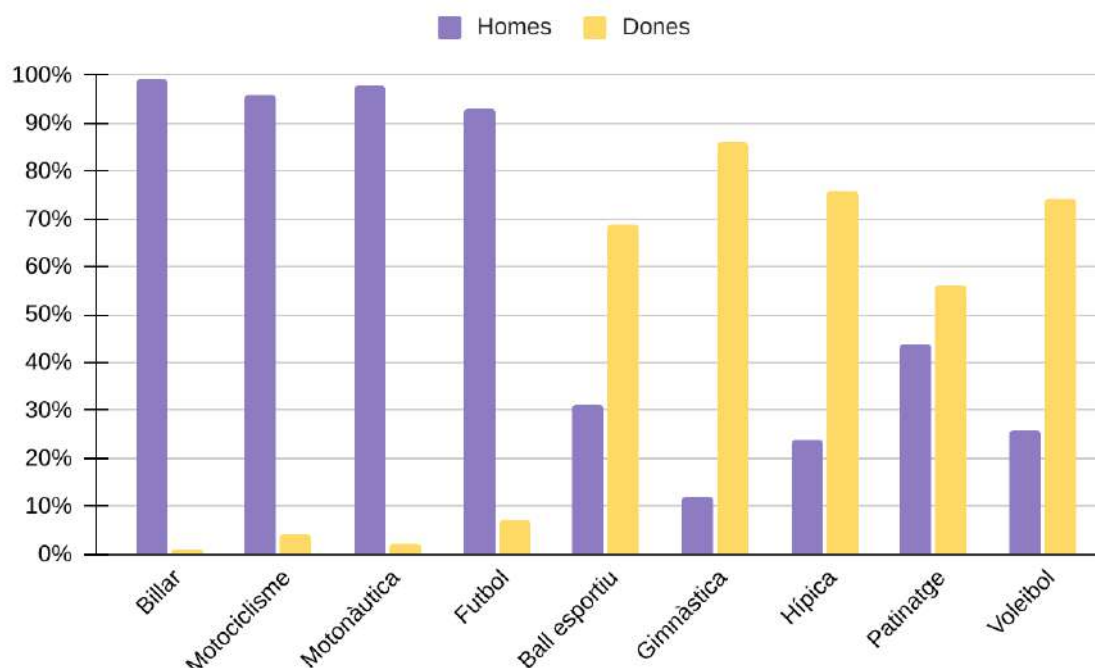

Figura 2: Gràfica de les llicències federatives per tipus d'esport i sexe a Catalunya (2019).
Font: Elaboració pròpia a partir de Generalitat de Catalunya. Departament de presidència. Observatori Català de l'esport. Dossier Dones en l'esport. 2021.

A la representació, s'hi veuen esports relacionats amb els estereotips de gènere. Els resultats demostren que es continuen tenint en compte aquests rols socials, ja que les dones estan més federades als esports tradicionalment relacionats amb la feminitat (gimnàstica, ball, patinatge, etc.) doblant els homes que s'hi troben en aquests esports (Generalitat de Catalunya, 2021).

4.4. Esportistes d'alt nivell

Les dades d'aquesta representació ens demostren que la balança s'ha anat igualant durant els darrers anys. L'any 2020, els homes i les dones mostren una proporció molt igualitària: les dones només superen en un 2% als homes en

l'esport d'alt nivell. Aquesta evolució s'ha dut a terme a causa que la dona s'ha anat obrint pas entre els homes, aconseguint fites, que no només afecta l'individu que les obté, sinó a tot el col·lectiu femení, que cada dia lluita per la igualtat entre ambdós gèneres.

Figura 3: Gràfica dels esportistes d'alt nivell per sexe (2010-2020).

Font: Elaboració pròpia a partir de Generalitat de Catalunya. Departament de presidència. Observatori Català de l'esport. Dossier Dones en l'esport. 2021.

4.5. Falta de referents esportius

Segons les periodistes Gallo i González, es necessitaria tenir més personatges femenins a la cúpula mediàtica esportiva. Encara que no acabaria amb aquesta visió masclista, ajudaria a reduir la infrarepresentació de la dona en aquest àmbit. "La qüestió econòmica és essencial i els esports masculins estan molt més comercialitzats i arrossequen masses de seguidors" assenyala Elsa González, presidenta de la FAPE (Federació d'Associacions de Periodistes d'Espanya), que demana incrementar l'expansió de l'esport femení (Agència Sinc, 2018).

Durant l'últim segle només s'ha informat d'esport masculí i, segons Gallo, aquest és el motiu que els espectadors siguin majoritàriament homes. La periodista proposa canviar-ho tot perquè tot i que a curt termini es podrà perdre públic, a mesura que avancin els anys, arribarà nova audiència, ja que en veure dones als mitjans de comunicació, les dones s'interessaran més per l'esport (Agencia Sinc, 2018).

Es necessiten referents perquè la gent s'atreveixi a practicar l'esport que els agrada. Es porten molts anys perdent talents a causa de no tenir referents i de rebre constantment comentaris masculistes que frenen i allunyen a les noies dels terrenys de joc (Agencia Sinc, 2018).

5. La sexualització de la dona en l'esport

La sexualització de la dona té lloc en molts àmbits, tant polítics, com socials. El món de l'esport no ha quedat exempt d'aquesta càrrega, que s'ha vist reflectida en diversos camps.

5.1. La sexualització de la dona en la premsa esportiva

Un dels àmbits on la sexualització de la dona destaca notòriament és a la premsa esportiva. La manera amb la qual els mitjans de comunicació mostren les esportistes de manera pública, contribueix a la transmissió dels estereotips masculins i femenins³.

5.1.1. Premsa escrita

En relació amb la premsa escrita, hi ha moltes investigacions que han analitzat les diferències de la informació quan el protagonista és un home o una dona. L'estudi publicat a la revista "Gender & Society" afirma que els enfocaments sexistes ja no són tan habituals com fa una dècada, però es continuen mantenint (Agència Sinc, 2018).

Sovint, quan apareix una esportista professional en un titular, va seguida d'un adjectiu sexista o bé, d'un comentari inapropiat. Veiem exemples com el comentari que va publicar el periodista Morata de la cadena *SER* al penjar una fotografia dels Jocs Olímpics juntament amb Mireia Belmonte: "*Hoy he conocido a Mireia Belmonte oro y bronce en Río. A parte de simpática es más guapa y delgada que en TV*" (Loaiza, 2020), o bé, el titular redactat per part del diari *Expansión* el dia dotze de setembre de l'any 2017, dedicat a Garbiñe Muguruza quan es va proclamar número u del tenis mundial: "*Garbiñe Muguruza: cómo conseguir las piernas perfectas del tenis español*" (Agència Sinc, 2018). És cert que molts titulars exaltaven la gran victòria, però molts altres com aquest, deixaven els assoliments a l'ombra i ressaltaven característiques físiques o personals de l'atleta. Esportistes com Maria Sharapova, guanyadora de 645

³ Explicats a l'apartat 2.2.

duels, 5 Grand Slams, una plata olímpica i que va estar vint-i-una setmanes com la número 1 del món, han estat acompanyades durant tota la seva carrera amb una llarga llista de complements entre els quals trobem “*atractiva*”, “*sexy*”, “*preciosa*”... Això reflecteix el que realment fa vendre més a les atletes: el desig sexual masculí. Els seus mèrits queden apartats, ja que no són prou interessants per la població. Cal dir que part de la premsa esportiva destaca a les atletes per ser les “*parelles de...*” i aquests “*de*” són atletes masculins (Loaiza, 2020).

El periodisme esportiu se serveix de títols honorífics com “*reines*”, “*guerreres*”, “*sirenes*”... donant a entendre que el títol aconseguit és degut al premi, però no a l'esforç que han realitzat per aconseguir-lo (Loaiza, 2020). Veiem el següent exemple:

JUEGOS OLÍMPICOS DE TOKIO

Las sirenas españolas se hunden en la piscina

Desde que Ana Tarrés fue despedida en 2012, la sincronizada española ha fracasado en Río y Tokio.

El equipo de natación sincronizado realiza el ejercicio de rutina técnica AFP

Ona Carbonell saltó a la piscina del Centro Acuático de Tokio un año después de su maternidad. Lo hizo para liderar al equipo español de natación sincronizada en un ejercicio al compás de la guitarra del compositor **Juan Manuel**

Figura 4: Notícia de l'equip de natació sincronitzada espanyol als Jocs Olímpics de Tòquio (2020).
Font: El Mundo.

Molts diaris esportius com l'AS o *Dicen...* són exemples de mitjans de comunicació que utilitzaven la imatge de dones en roba interior a les seves contraportades com un reclam. El diari AS va cosificar les dones fins a l'any 2017, i va ser denunciat per les Comissions Obreres a través de la Secretaria de la Dona i el Sector de Mitjans de Comunicació, Arts, Cultura i Esports per "*la utilització d'estereotips sexistes en diferents seccions del diari*". Alfredo Relaño, director del diari, va respondre que les imatges es tractaven d'una reclamació de la llibertat de la dona, paraules que més tard va haver de rectificar i demanar perdó (Loaiza, 2020).

L'any 2014, l'equip femení Real Canoe Natación Club va elaborar un calendari on les esportistes apareixien parcialment nues per poder pagar el viatge de competició. L'atleta Duane Da Rocha va assegurar que va passar molta vergonya. "*Se olvidan muchas veces que somos deportistas. Necesitamos otra cultura*" (Loaiza, 2020). Aquestes situacions demostren les diverses dificultats que es troben a l'hora d'exercir professionalment com a atletes.

5.1.2. Premsa audiovisual

En relació amb la premsa televisiva i radiofònica, la visió amb la qual es descriuen els assoliments quan l'esportista és un home o és una dona canvia molt, segons demostren estudis realitzats per televisions estatunidenques, ja que en les retransmissions també s'hi expressen comentaris que sexualitzen el cos de la dona. Els periodistes es veuen amb el dret d'avaluar les atletes i llançar floretes que moltes vegades són representacions de la sexualització en el periodisme esportiu. Aquests actes tenen com a conseqüència que el públic més ignorant es fixi en el seu físic, sexualitzant-les i creient que existeixen pel consum de l'home. Com a exemple tenim el cas del periodista Manolo Lama, que quan Manu Carreño va dir "*Y todos aquí empujando con Muguruza*", va respondre el següent: "*Eso es lo que a ti te gustaría*".

No obstant això, aquest punt de vista també varia depenent de si el periodista és un home o una dona (Agencia Sinc, 2018).

El 2013 es va fer un estudi on es van entrevistar a directors esportius de 160 emissores de ràdio dels Estats Units i va resultar que veien l'esport femení poc valuós per la seva audiència i prenen decisions determinades per aquesta ideologia (Agència Sinc, 2018).

Quan el responsable de la direcció és un home, els mèrits de les esportistes es descriuen amb llenguatge més fred i insípid. A part d'això, els autors de la revista *Gender & Society* van analitzar la informació esportiva durant vint-i-cinc anys dels canals de televisió estatunidencs *KCBS*, *KNBC*, *KABC* i el programa *SportsCenter* del canal *ESPN* en sis moments: 1989, 1993, 1999, 2009 i 2014, i els resultats van ser dividits en tres etapes. La primera etapa (del 1989 al 1999) era obertament sexista, la segona etapa (del 1999 al 2009) es feia èmfasi al paper de muller, xicota i mare, i finalment, la tercera etapa (del 2009 al 2014) donava una visió apagada de l'atleta (Agència Sinc, 2018).

El vocabulari utilitzat quan els protagonistes són homes, se centra en adjectius com "*perfecte*", "*increïble*" i "*preciós*", mentre que quan es tracta d'una dona, els mots emprats es limiten a menysprear les seves habilitats: "*bona encistellada*", "*ha guanyat fàcilment*" o "*ha fet la seva feina*" (Agència Sinc, 2018).

Quan ens centrem en els plans enfocats per les gravacions, no apareixen gaires entrevistes, ni atletes en plena competició, sinó que s'enfoquen les esportistes parlant entre elles o bé, abraçant-se. Un equip d'investigadores van estudiar els plans de càmera emesos durant sis partits femenins dels Jocs Olímpics d'Atenes celebrats el 2004, i van descobrir que el 20% estaven enfocats als pits de les atletes i el 17% se centraven en els seus culs. Kim Bissell, directora de l'Institut de Comunicació i Ciències de la Informació de la Universitat d'Alabama, Estats Units, i autora principal del treball publicat al *Journal of Promotion Management*, va declarar que "*Els espectadors van veure més natges de les jugadores que les dels jugadors i més angles centrats en els cossos de les esportistes respecte als homes*" (Agència Sinc, 2018).

5.1.2.1. Les imatges que sexualitzen a les esportistes

Durant les retransmissions esportives s'estan començant a eliminar imatges que inclouen plans curts i detalls del cos. No obstant això, aquest fet pot ser difícil a causa de la tecnologia que s'utilitza actualment durant les transmissions, i sobretot en disciplines com el voleibol de platja, la gimnàstica, la natació i l'atletisme, on els uniformes de les atletes són escassos i ajustats al cos (AP Noticias, 2021).

L'acció de sexualitzar una imatge es du a terme quan el públic se centra principalment en l'aparença de l'atleta i no en l'activitat esportiva que realitza. D'aquesta manera, es fixa en la vestimenta des d'un punt de vista sexual quan s'està gaudint d'una disciplina esportiva, és a dir, observa parts del cos i interpreta com a contingut sexual, la posició en la qual es troba l'atleta, o bé, la composició que es dona a la portada (AP Noticias, 2021).

Julia Lillo és una esportista madrilenya de dinou anys que competeix a la disciplina d'atletisme. Amb només setze anys va patir assetjament masculista per part d'alguns comptes de la xarxa social Instagram. A partir d'una fotografia penjada a la plataforma, li van començar arribar missatges, comentaris i fotografies que van agredir la consciència de la jove. *"El problema es la visión que tienen una parte de los hombres de la ropa que usamos compitiendo, porque la realidad es que solo estamos haciendo deporte"* exposa una altra jove atleta. L'esportista denuncia que les atletes com ella són sexualitzades només perquè porten el top i la calça de competició (Barranco, 2022).

L'atleta explica que les esportistes com ella tenen assumit que si pugen una determinada fotografia, rebran comentaris desagradables i fora de lloc. Els comentaris amb els quals són atacades diàriament han estat normalitzats i, per tant, no els hi resulta sorprenent (Barranco, 2022).

Actualment, Lillo assegura que vigila més a l'hora de publicar al seu compte personal, i tot i que sap que no hauria de ser així, ho ha de fer. A part d'això també es fixa en on estan situats els fotògrafs a les competicions perquè

prefereix que estiguin davant, i no darrere, ja que després aquesta foto es pot fer viral (Barranco, 2022).

“El año pasado, ya consciente de todo lo que me había pasado, competí en unas combinadas y en la longitud pude ver cómo las fotos que se publicaron eran muy distintas entre los hombres y las mujeres. Las nuestras estaban todas enfocadas a parecer gatitas saliendo de la arena, sexualizadas por completo. Era muy bizarro” declara Lillo. Cada vegada és més present que alguns blogs o vídeos penjats a la plataforma *YouTube* sobre competicions amateur i de categories menors, compten amb milers o fins i tot milions de visualitzacions. En canvi, els vídeos dels homes, amb prou feines arriben al centenar de visualitzacions. *“Si te das cuenta, la foto que se elige para la portada de ese vídeo y las previsualizaciones en las carreras de chicas suele ser desde atrás, viéndose los culos”* (Barranco, 2022).

5.1.3. Sessions fotogràfiques

A vegades les sessions fotogràfiques de les esportistes afavoreixen la seva sexualització, ja que l'erotisme és un factor notable. Es va preguntar a trenta-sis atletes com preferien veure's a les fotografies i la majoria va confirmar que volia que es veiessin les seves habilitats, mentre que un 47% va triar l'erotisme perquè així s'augmentés l'interès de l'audiència i creixés la consideració vers el seu esport. Amb això, es demostra que la sexualització és un tema tan present dins la nostra societat, que fins i tot es prefereix per adquirir més espectadors, ja que si no fos així, probablement la seva disciplina acabaria minoritzant-se (Agencia Sinc, 2018). Cristina Gallo, vicepresidenta de l'AMDP (Asociación para Mujeres en el Deporte Profesional) denuncia que *“Els mitjans de comunicació i la publicitat encara utilitzen a les dones com objectes i les esportistes no són una excepció”* (Agencia Sinc, 2018).

5.1.4. Les dones com a part dels mitjans de comunicació

Perquè cada vegada hi hagi més figures femenines involucrades al món del periodisme esportiu, les dones s'han d'adaptar a una morfologia corporal demandada pels mitjans de comunicació esportius per destacar en el mercat (Loaiza, 2020).

El sociòleg José Luis Moreno Pestaña ha denominat aquesta part del periodisme com *“La cara oscura del capital eròtic”*. Moreno explica que els atributs corporals tenen un paper molt important en relació amb les dones periodistes, ja que es converteixen com en una moneda de canvi en el mercat laboral. Es desafia a les jerarquies socials tradicionals (Loaiza, 2020) on els homes havien estat els únics participants en aquest àmbit laboral i, no obstant això, les dones amb una elevada bellesa corporal, també poden tenir més possibilitats d’adquirir aquesta feina, que una altra persona que pugui semblar que no és tan atractiva, encara que tingui uns coneixements més desenvolupats.

Tot i que s’està començant a canviar el curs de la història de la dona en l’esport, durant molts anys han estat representades com un objecte observat i passiu, en comptes de destacar les seves activitats.

5.2. La sexualització del vestuari esportiu

Els codis de vestimenta, en principi, estan dissenyats per facilitar l’execució esportiva amb la màxima comoditat, inclouen noves tecnologies tèxtils i d’equipament i apropa-se a la tradició de cada disciplina esportiva (Avena, 2017). Els uniformes produeixen emocions i comportaments en aquells que els vesteixen i en els que els veuen des de fora, ja que depèn de l’observador, pot produir sentiments com admiració o rebuig (Fernández, 2011).

No obstant això, en l’actualitat, la vestimenta esportiva femenina en moltes disciplines s’ha retallat notablement, fent que les esportistes cridin més l’atenció per la seva sensualitat i el seu erotisme, que no pas per les seves habilitats als terrenys de joc (Avena, 2017). El cos de la dona ha passat a ser un element de publicitat, ja que s’ha explotat la imatge de les atletes amb una finalitat comercial i propagandística (Esparza Ontiveros, 2010).

La nadadora olímpica de natació sincronitzada Ona Carbonell ha afirmat que *“El sexe és veritat que ven i molt. En el nostre cas, un esport molt artístic i molt femení, és possible que alguna vegada, més que pel resultat, hagin triat una fotografia que venia més per veure’s el cos de la dona”* (Agència Sinc, 2018).

5.2.1. Els Jocs Olímpics de Tòquio 2020: Casos de denúncia

Com cada quatre anys, els Jocs Olímpics es converteixen en un escenari esportiu que és emès per tot el món, repercutint així, en tota la població mundial. Aquests esdeveniments fan que milions de persones s'uneixin en comunitat per gaudir d'espectacles on participen gairebé tots els països del món, fent que durant aproximadament dues setmanes, el focus del món caigui sobre un grup d'esportistes.

Fa dos anys, es van dur a terme els Jocs Olímpics de Tòquio, un espectacle que va tenir més aldarull dels que s'havien viscut anys anteriors. Com s'ha explicat durant el treball, la sexualització és un fet que s'ha anat fent cada vegada més evident, però que actualment se n'està prenent consciència. Per aquest motiu, durant els jocs, de disset dies de durada, es van posar de manifest diversos casos de denúncia.

5.2.1.1. Cas de les gimnastes alemanyes

Les gimnastes alemanyes van decidir canviar el biquini tradicional utilitzat a la gimnàstica, per una malla llarga per tenir més comoditat a l'hora de practicar i competir durant el seu esport. D'aquesta manera les esportistes feien una crida en contra la sexualització, donant visibilitat a una manera diferent de vestir (Gómez, 2021). Cal destacar que aquesta vestimenta està acceptada per La Federació Alemanya de Gimnàstica, que també ha denunciat que la imposició d'un vestuari curt, emfatitza la "sexualització" de la disciplina (Bazán, 2021).

Figura 5: Fotografia de les esportistes alemanyes: Kim Bui, Pauline Schaefer, Sarah Voss i Elisabeth Seitz (2021).

Font: La Razón.

Aquesta no ha estat la primera vegada que les gimnastes d'Alemanya han protestat contra la vestimenta curta, sinó que durant el campionat d'Europa a Suïssa durant l'abril del mateix any, les atletes també van utilitzar un equipament de cos sencer (Gómez, 2021).

Les esportistes manifesten que cada dona ha de tenir el dret de decidir com vestir-se per sentir-se còmoda i poder competir amb plena seguretat. Les gimnastes deixen clar que no descarten fer ús del mallot curt en un altre moment, però reivindiquen que cada persona ha de poder decidir què portar. La gimnasta Elisabeth Seitz ho manifesta d'aquesta manera: *“Es tracta que ens sentim còmodes. Volíem demostrar que cada dona i tot el món hauria de poder decidir què posar-se”* (Bazán, 2021). Els gimnastes masculins poden vestir peces de roba que cobreixen tot el cos, deixant lliures els braços i, segons l'exercici, poden dur pantalons curts o pantalons llargs (Gómez, 2021).

No obstant això, tot i que la gimnàstica permet l'ús de mallots de cos sencer, la majoria d'esportistes prefereixen, sobretot per una raó de costum, continuar lluint la vestimenta tradicional. Cal tenir en compte, que hi ha esports que no tenen tanta varietat de vestuari i que estan limitats per normes més restrictives (Wünsch, 2021).

5.2.1.2. Cas de les jugadores d'handbol platja noruegues

Cada vegada més, les atletes i les organitzacions volen acabar amb el fenomen de la sexualització. Els protocols de vestimenta poden canviar molt d'un esport a un altre, i variar segons la disciplina. Per aquest motiu, el segon cas a mencionar és el de les esportistes noruegues d'handbol platja.

Figura 6: Fotografia de les esportistes d'handbol de Noruega (2020).
Font: The New York Times.

Les esportistes de la selecció Noruega d'handbol platja van negar-se a utilitzar el biquini (peça obligatòria) per competir, i van decidir vestir-se amb un pantaló curt i ajustat (Gómez, 2021). Cal mencionar, que prèviament s'havia demanat a la Federació Internacional d'Handbol que les jugadores poguessin portar pantalons curts en comptes del biquini, però aquesta va rebutjar la sol·licitud, remarcant així que les infraccions mereixerien un càstig (Wünsch, 2021).

La normativa d'aquest esport estableix que les jugadores han de fer ús del biquini obligatòriament *“amb un ajustament cenyit i talls en angle ascendent cap a la part superior de la cama”* (Wünsch, 2021).

No obstant això, tot i el rebuig de la proposta, la selecció es va presentar al partit disputat contra Espanya, amb uns pantalons curts. Les jugadores declaren que el vestuari tradicional és restrictiu, incòmode i sexualitzat. Aquest fet els va costar un càstig imposat per la Federació Europea d'Handbol (EHF) el 21 de juliol del 2020, i és que cada atleta va haver de pagar 177 dòlars per utilitzar *“roba inadequada”* (Gómez, 2021).

Seguit a aquest fet, la Federació Alemanya d'Handbol va anunciar que *“junts continuarem lluitant per canviar les normes de la roba, perquè les jugadores puguin jugar amb la roba amb la qual se sentin més còmodes”*, i es va oferir a pagar la multa (Gómez, 2021).

A part d'això, la cantant dels Estats Units anomenada Pink, va declarar a través de la plataforma *Twitter*, que es faria responsable de la indemnització, anunciant així aquestes paraules: *“La federació europea d’handbol hauria de ser multada. Bé per vosaltres, dones. Estaré feliç de pagar les vostres multes per vosaltres. Continueu així”* (Wünsch, 2021).

Resulta que ningú de la mateixa federació sabia del cert el perquè encara hi havia aquestes normes de vestuari. Per una banda, la historiadora d’esport Johanna Mellis assegura que les normes són necessàries per garantir que l’esport sigui just i segur, però, per una altra banda, també exposa que s’ha de controlar l’aspecte de les dones i com se les percepc (Wünsch, 2021).

5.2.1.2.1. Canvi de la normativa

La Federació Internacional d’Handbol (IHF) ha canviat la normativa sobre la vestimenta femenina en les competicions de l’handbol platja. Ja no serà obligatori que les jugadores portin biquini, sinó que l'article quatre de la normativa estableix que *“l’uniforme consisteix en una samarreta sense mànigues ajustada al cos, pantalons curts ajustats i accessoris permesos”* (Redacció Marca, 2021):

Això es va dur a terme aproximadament cap al mes de juny i juliol del 2021, quan els ministres d’esports de Dinamarca, Noruega, Suècia, Islàndia i Finlàndia, es van unir per escriure una carta a la IHF on es demanava que s’actualitzés la normativa *“no només pel bé de les sportistes actuals, sinó també per donar suport i animar a tots els sportistes, independentment del seu gènere o procedència, a mantenir-se en l’esport”* (Redacció Marca, 2021).

Abans del canvi de la normativa, les sportistes havien de portar calces de deu centímetres d’amplada envers els pantalons curts que utilitzaven els homes, que han de quedar deu centímetres per sobre la ròtula. La multa de la Federació va despertar a diverses organitzacions les quals van recollir firmes per donar suport a la modificació de la normativa (Romero, 2021).

És cert que aquest canvi millora les condicions de la vestimenta femenina, però, tot i això, no les iguala. S'anuncia que han de portar samarretes sense mànigues i pantalons “*ajustats al cos*”, una afirmació que no es produeix en l'uniforme masculí (Redacció Marca, 2021). Talitha Stone una de les impulsores de les organitzacions, va comentar al diari britànic *The Guardian*: “*Espero que això sigui el començament de la fi del sexisme i la cosificació de les dones i les nenes en l'esport*” (Romero, 2021).

	MASCULÍ	FEMENÍ
ABANS (JUNY, 2021)	Part superior: samarreta sense mànigues. Part inferior: Pantalons curts (10 cm per sobre la ròtula).	Part superior: Part superior del biquini. Part inferior: Part inferior del biquini (10 cm d'amplada).
DESPRÉS (JUNY, 2021)	Part superior: Samarreta sense mànigues. Part inferior: Pantalons curts (10 cm per sobre de la ròtula).	Part superior: Samarreta sense mànigues ajustada al cos o part superior del biquini. Part inferior: Pantaló curt ajustat al cos, màxim fins a mitja cuixa o part inferior del biquini.

Figura 7: Taula de comparació de la vestimenta d'handbol platja masculina i femenina.

Font: Elaboració pròpia a partir de International Handball Federation. IX. Rules of the game: beach handball.

6. Anàlisi de la premsa esportiva

Com s'ha exposat al llarg del treball, els mitjans de comunicació són un factor clau per donar visibilitat a l'esport femení. Una de les hipòtesis d'aquest projecte, és que els mitjans de comunicació han afavorit a la creació d'estereotips sexistes. Amb aquest apartat es vol demostrar el perquè succeeix i com saber si les imatges que es publiquen contribueixen al desenvolupament de l'anomenada sexualització o no.

Per dur a terme aquesta anàlisi, s'ha escollit el diari del *Mundo Deportivo*. A continuació es troba una breu introducció de l'anomenat diari.

6.1. Introducció del Mundo Deportivo

Per a l'anàlisi de portades de premsa i d'imatges, s'ha escollit com a base de la investigació el diari esportiu *Mundo Deportivo*, més concretament l'edició de Barcelona. Això es deu a causa de la seva rellevància, essent un dels diaris més representatius de l'Estat Espanyol.

El *Mundo Deportivo* és un diari esportiu espanyol fundat l'any 1906. L'edició de Barcelona és editada a Barcelona pel Grup Godó. Aquest diari es focalitza principalment en informar sobre l'actualitat futbolística, especialment del Futbol Club Barcelona. No obstant això, també comunica altres disciplines esportives.

Espanya és un país on destaquen grans diaris esportius com el *Marca*, *Mundo Deportivo* o el *Golsmedia*. Tanmateix, la tria del diari esportiu per analitzar s'ha decantat pel *Mundo Deportivo*, ja que és dels pocs diaris esportius que disposa d'una hemeroteca en línia, oberta l'any 2009, que conserva diaris publicats des de l'any 2000. L'hemeroteca del diari *Marca*, per exemple, comença l'any 2009. L'hemeroteca ha estat un factor clau per guiar la part pràctica d'aquest treball de recerca, per tal de poder seguir dia per dia, les notícies dels anys analitzats.

6.2. Anàlisi de les portades del *Mundo Deportivo* dels anys 2000, 2010 i 2020

En aquest apartat del treball de recerca sobre la lluita de l'esport femení, s'ha decidit comparar i analitzar les portades *Mundo Deportivo* dels anys 2000, 2010 i 2020.

La finalitat d'aquesta anàlisi és descobrir si la premsa escrita esportiva ha anat evolucionant al llarg d'aquestes dues dècades amb relació a les imatges d'atletes femenines. S'analitzen les imatges sexualitzades i es compara la quantitat d'imatges sexualitzades que apareixen al llarg dels tres anys, per posar de manifest si aquestes s'han anat reduint al llarg dels anys, o no.

El primer pas per dur a terme aquesta anàlisi, ha estat la recollida de dades. S'han observat atentament les 1.088 portades de tots els diaris publicats en aquests tres anys, i s'han anotat el nombre de portades on apareixen notícies d'atletes femenines. Aquestes dades han estat recollides en gràfiques que es troben exposades al llarg d'aquest apartat.

Després d'aquesta primera recollida de dades, s'han tornat a analitzar cadascuna de les portades on apareixen dones esportistes. Aquesta segona observació, ha estat més centrada en les imatges de les notícies mostrades a les portades i que es troben als diaris. Les imatges han estat analitzades segons els indicadors que exposats a continuació, que han estat extrets de l'apartat *5.1.2.1. Les imatges que sexualitzen a les esportistes*. S'ha elaborat una taula on s'han classificat les dades segons l'indicador corresponent. Finalment, s'han realitzat diverses gràfiques segons els resultats obtinguts que també es troben durant aquest apartat.

Indicadors

Per dur a terme l'anàlisi de manera objectiva, s'han recollit els indicadors exposats a l'apartat *5.1.2.1. Les imatges que sexualitzen a les esportistes*. Aquests han estat desglossats tal com es mostra a continuació, donant explicació al perquè de cada indicador:

1. Vestimenta:

- La imatge destaca una vestimenta més curta i cenyida que en el cas masculí.
- La imatge intenta ressaltar determinades parts del cos.

2. Posició:

- La imatge mostra a l'esportista en un posat que no està relacionat amb l'esport. Pot ser una posició de dominació, provocadora o ignorant, entre d'altres.

3. Composició de la portada:

- La imatge mostra l'atleta en un context contrari al que s'està exposant a la notícia.

4. Parts íntimes:

- La imatge mostra les parts íntimes de les esportistes. Entenem com a parts íntimes els pits, cul i genitals.

6.2.1. Anàlisi de les portades del Mundo Deportivo l'any 2000

6.2.1.1. Aparició a les portades del *Mundo Deportivo*

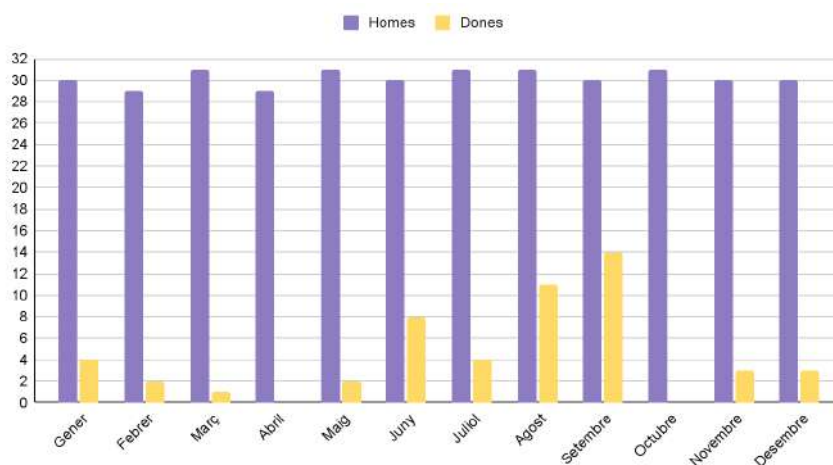

Figura 8: Gràfica de les aparicions a les portades segons gènere l'any 2000.
Font: Elaboració pròpia.

Tal com es mostra al gràfic, la presència d'homes a les portades és clarament dominant respecte les dones. De les 363 portades analitzades, en el 100% hi apareixen homes, tot i que en un 14% hi apareixen dones. Els mesos que destaquen més durant l'any 2000 referent a la manifestació en portades de l'esport femení són l'agost i el setembre, amb 14 i 11 participacions respectivament.

L'any 2000 es van celebrar els Jocs Olímpics a Sidney entre el 15 de setembre i l'1 d'octubre, per tant, és normal que sigui el mes on se situa el pic del gràfic. A part d'això, el mes d'agost és el segon mes amb més participacions de dones a les portades, cosa que podem relacionar al mes previ dels Jocs Olímpics, dedicat a la preparació de les atletes.

Seguidament, el juny i el juliol estan situats en tercer lloc. Durant aquests mesos es va celebrar la 99a edició del Roland Garros, concretament entre els dies 29 de maig i 11 de juny i el campionat de Wimbledon, entre els dies 26 de juny i 9 de juliol. A causa d'això, les notícies presentades a les portades són majoritàriament de tennis.

Finalment, als mesos restants no hi destaca la participació de notícies d'esport femení.

6.2.1.2. Anàlisi de les imatges que apareixen a les notícies.

Són sexualitzades?

Seguint els criteris exposats a l'apartat 5.1.2.1. *Les imatges que sexualitzen a les esportistes*, s'han analitzat les imatges presentades a les notícies d'esport femení que han aparegut en portada durant l'any 2000. Durant aquest any, del total de 52 portades on apareixen dones esportistes, en 27 d'elles hi ha inserides imatges sexualitzades, mentre que en 25 d'elles no hi apareix cap imatge sexualitzada. El gràfic següent mostra els motius pels quals les imatges són sexualitzades:

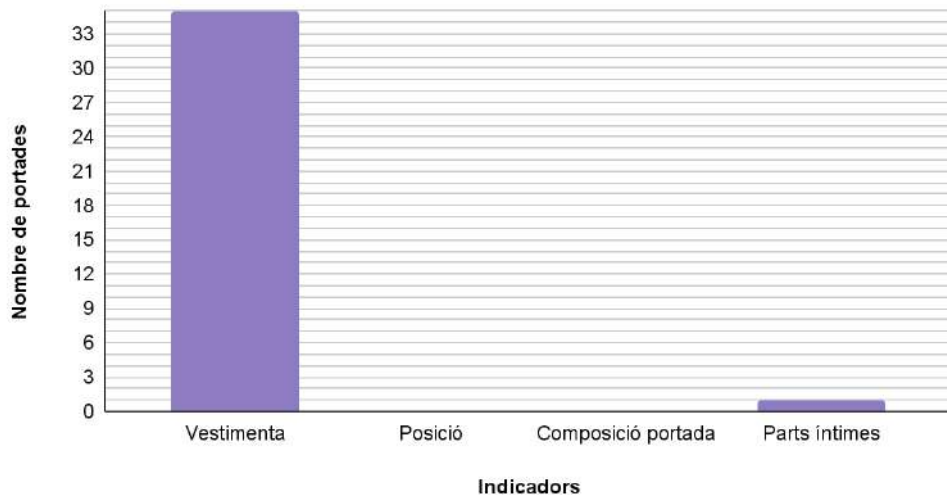

Figura 9: Gràfica dels indicadors d'imatges sexualitzades l'any 2000.
Font: Elaboració pròpia.

Per una banda, tal com es mostra a la gràfica, gairebé totes les imatges que apareixen a la portada són sexualitzades per la vestimenta. El fet de portar una vestimenta diferent dels homes, té com a conseqüència que la roba quedi més cenyida al cos i aquest fet, és un dels indicadors pels quals una imatge pot ser sexualitzada. Veiem un exemple a continuació:

Figura 10: Notícia del diari del *Mundo Deportivo* publicat el 29 de setembre del 2000.
Font: Mundo Deportivo.

Aquesta imatge es pot considerar sexualitzada a causa de la vestimenta que du l'atleta. La roba que vesteixen els esportistes masculins a la disciplina de marxa, cobreix més les parts del cos, ja que la vestimenta està formada per una samarreta de tires i uns pantalons curts. Veiem la comparativa a continuació:

Vestimenta de marxa de dona

Figura 11: Fotografia de Wang Liping a les olimpíades de Sidney de l'any 2000. Font: Lujubar.

Vestimenta de marxa d'home

Figura 12: Fotografia de Robert Korzeniowski a les olimpíades de Sidney de l'any 2000. Font: Gettyimages.

Per una altra banda, en una de les notícies hi apareixen parts íntimes de les esportistes. Aquesta és la següent:

Figura 13: Notícia del diari del *Mundo Deportivo* publicat el 24 de maig del 2000. Font: Mundo Deportivo.

Tal com veiem a la pàgina del *Mundo Deportivo* inserida prèviament, la imatge que destaca més és la de la noia ensenyant un pit. Al llarg del treball s'ha anat reflectint com la dona ha estat considerada un objecte sexual, i com els estereotips femenins han anat reconduint la seva història fins a quedar al marge de l'esport. També s'ha demostrat que l'esport té més públic masculí que femení i, per aquesta raó, es pot preferir publicar una imatge gran d'una dona nua i no la d'un home nu, ja que d'aquesta manera es pot arribar a més públic.

6.2.2. Anàlisi de portades del *Mundo Deportivo* l'any 2010

6.2.2.1. Aparició a les portades del *Mundo Deportivo*

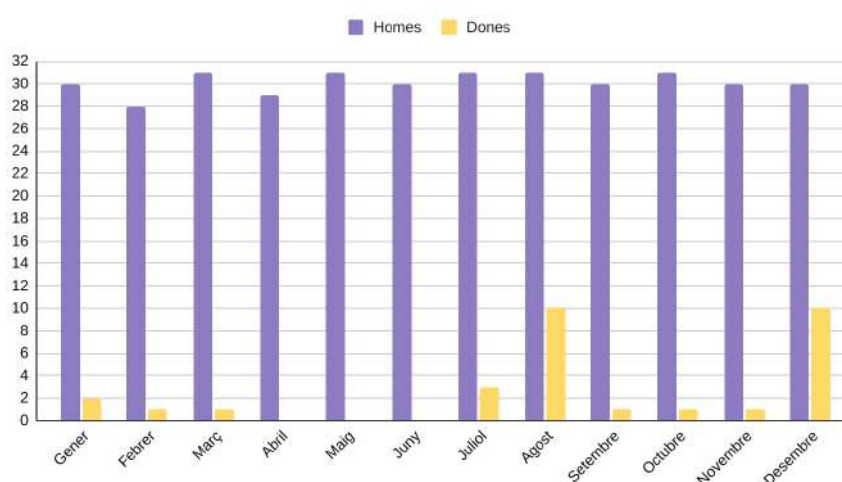

Figura 14: Gràfica de l'aparició per gènere a les portades del *Mundo Deportivo* l'any 2010.
Font: Elaboració pròpia.

Continuem analitzant les aparicions femenines a les portades de l'any 2010. De les 362 portades, en el 100% hi apareixen homes, mentre que en el 30% hi apareixen dones. Novament, es mostra el predomini de la presència masculina a les portades, tot i haver-se notat un increment de participació femenina.

En referència als mesos, els més destacats són l'agost i el desembre. Des del 4 d'agost fins al 15 d'agost, es va celebrar el Campionat Europeu de Natació. A causa d'aquest esdeveniment, la natació va ser un dels esports més representats, tant en categoria masculina com femenina. Durant el desembre va tenir lloc el Campionat Mundial de Natació en Piscina Curta. Mireia Belmonte va

ser una de les principals protagonistes i a conseqüència d'aquest esdeveniment, una petita part del seu èxit es va reflectir a les portades del mes de desembre.

A la resta de mesos hi veiem poca participació. És cert, però, que el juliol obté tres manifestacions femenines a les portades, i això es deu al fet que del 26 de juliol a l'1 d'agost, es va dur a terme el Campionat Europeu d'Atletisme. Durant aquest període van destacar atletes com Marta Domínguez o Beitia.

Per acabar, al mes d'abril, maig i juny, no hi ha notícies d'esportistes femenines.

6.2.2.2. Anàlisi de les imatges que apareixen a les notícies. Són sexualitzades?

Al llarg de l'any 2010, en 14 notícies on han aparegut dones a les portades, hi apareixen imatges sexualitzades, mentre que en 16 notícies no hi apareix cap. Veiem els motius al gràfic següent:

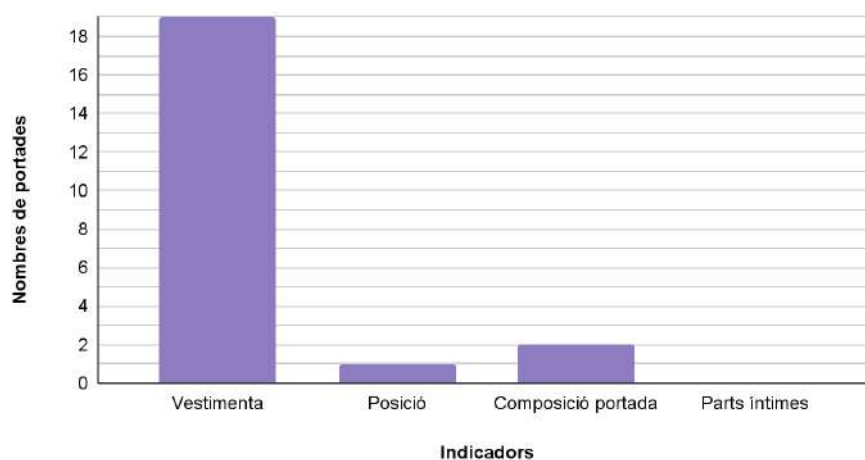

Figura 15: Gràfica d'indicadors d'imatges sexualitzades l'any 2010.
Font: Elaboració pròpia.

Igual que l'any 2000, la majoria d'imatges que poden ser sexualitzades es produeixen a causa de la vestimenta. Destaca la diferència de vestimenta que es du a terme entre un esportista femení i un esportista masculí en una mateixa disciplina. No obstant això, a continuació es mostra una imatge on també es pot observar que la fotografia està realitzada des d'una posició propera a l'angle contrapicat, és a dir, feta des de baix de l'esportista captada. Aquest fet pot

reflectir que la part inferior del tronc de l'atleta sigui més destacada que la resta del seu cos.

ALBUERTO REPORTE / 22 de diciembre de 2010

ATLETISMO La jueza de la Operación Galgo impone "silencio total" a los implicados

Marta Domínguez debe prestar hoy declaración

Redacción Barcelona

La jueza de la Operación Galgo impone "silencio total" a los implicados en esta mañana en el Jugado número 24 de Madrid como imputada por un presunto delito contra la salud pública, diez días después de que declarasen los seis primeros imputados en la Operación Galgo, la red de suministro de sustancias dopantes descartada por una operación de la Guardia Civil pasada 5 de diciembre.

La aparición en escena de la campeona mundial de 3.000 metros obstáculos, aplazada en su momento por unas pruebas médicas relacionadas con su embarazo, aún podría, sin embargo, volver a retrasarse, ya que la jueza que instruye el caso Mercedes Pizarro, ha impuesto un silencio total en cuanto a fechas de los próximos comparecencias de imputados, e incluso la citación de Domínguez podría haber sido modificada.

Se espera que Marta responda por su supuesta relación profesional con el doctor Eusebio Fuentes, otro de los imputados, por las conversaciones telefónicas con

LAS CLAVES

- 1 La paleatina declarará como imputada por un presunto delito contra la salud pública y otro de blanqueo
- 2 Para evitar filtraciones, todo se mantiene en secreto, incluso la citación de Marta podría sufrir otro retraso
- 3 359 entrenadores firman un manifiesto en el que piden que se investigue "hasta las últimas consecuencias"

traciones. Quiere evitar a toda costa que trascieran datos del caso, e incluso haber dividido el sumario en varias partes, de firma que los letrados de cada imputado sólo tendrán acceso a la parte que afecta a su defendido, según informó el diario Público.

Domínguez ha puesto su defensa en manos de José Rodríguez, el abogado que llevó los casos recientes de Alejandro Valverde y Paquiño Fernández. La atleta paleatina tiene, como ya tuvo en su día Paquiño, la opción de colaborar con la Justicia y ver rebajada su sanción si esta se produce.

Otro manifiesto

Por otro lado, unos 356 entrenadores españoles de atletismo han firmado un manifiesto titulado 'Por un deporte limpio', en el que exigen que se investigue "hasta las últimas consecuencias" a los implicados en la Operación Galgo, a fin de "restaurar el deporte en el amateur y el deporte en general". Esta iniciativa se une al manifiesto firmado por la mayoría de atletas de élite.

Marta Domínguez declaró hoy en Madrid a la jueza lo va a prestar su comparecencia

Figura 16: Notícia del diari del *Mundo Deportivo* publicat el 22 de desembre del 2010. Font: Mundo Deportivo.

A part d'això, en segon lloc, destaca la composició de la portada en relació amb la notícia. Les dues imatges són les següents:

POLIDEPORTIVO Tennis / Open de Austràlia

UNA DE LAS GRANDES

► S. Williams, pentacampeona tras revalidar título ante Henin por 6-4, 3-6, 6-2

Ángel Argente

La 19.ª número uno del mundo, como por tradición en la época de su máxima gloria, para Serena Williams revalidando el título de la Open de Australia tras vencer a la número uno del mundo, la belga Justine Henin por 6-4, 3-6, 6-2.

► La n.º 1, sexta jugadora más laureada de la historia con 12 Grand Slams

Tras el triunfo, afirma la valenciana, que se trata de un momento muy especial para ella y para su familia.

Tras haber ganado en el Open de Australia, la jugadora número uno del mundo, la belga Justine Henin, se enfrenta a la número uno del mundo, la estadounidense Serena Williams.

Tras haber ganado en el Open de Australia, la jugadora número uno del mundo, la belga Justine Henin, se enfrenta a la número uno del mundo, la estadounidense Serena Williams.

Tras haber ganado en el Open de Australia, la jugadora número uno del mundo, la belga Justine Henin, se enfrenta a la número uno del mundo, la estadounidense Serena Williams.

Tras haber ganado en el Open de Australia, la jugadora número uno del mundo, la belga Justine Henin, se enfrenta a la número uno del mundo, la estadounidense Serena Williams.

Figura 17: Notícia del diari del *Mundo Deportivo* publicat el 31 de gener del 2010. Font: Mundo Deportivo.

En referència a aquesta notícia, crida l'atenció la seva composició. És cert que en la primera imatge es destaca el trofeu aconseguit per l'esportista, no obstant això, en comptes de mostrar-la en el terreny de joc, se la mostra en un posat més festiu, on ressalten la vestimenta que porta i l'escot que es pot observar.

Figura 18: Notícia del diari del *Mundo Deportivo* publicat el 10 d'agost del 2010. Font: Mundo Deportivo.

La imatge d'aquesta segona notícia és similar a la notícia anterior. En aquest cas tenim presents tres indicadors: la composició de la portada, la vestimenta i la posició.

Tal com s'ha dit a la notícia anterior, la composició de la portada està feta per tal de destacar una imatge més allunyada a l'esport realitzat per l'atleta. De fet, es podria dir que la fotografia exalta un costat més provocador de l'esportista, posant de banda la professionalitat de la nadadora. Finalment, la vestimenta que porta podria haver estat diferent, ja que en aquest cas a l'esportista se l'exposa d'una manera contrària a la seva disciplina esportiva. Hagués estat més adequada una fotografia relacionada amb el seu esport.

6.2.3. Anàlisi de portades del Mundo Deportivo l'any 2020

6.2.3.1. Aparició a les portades del Mundo Deportivo

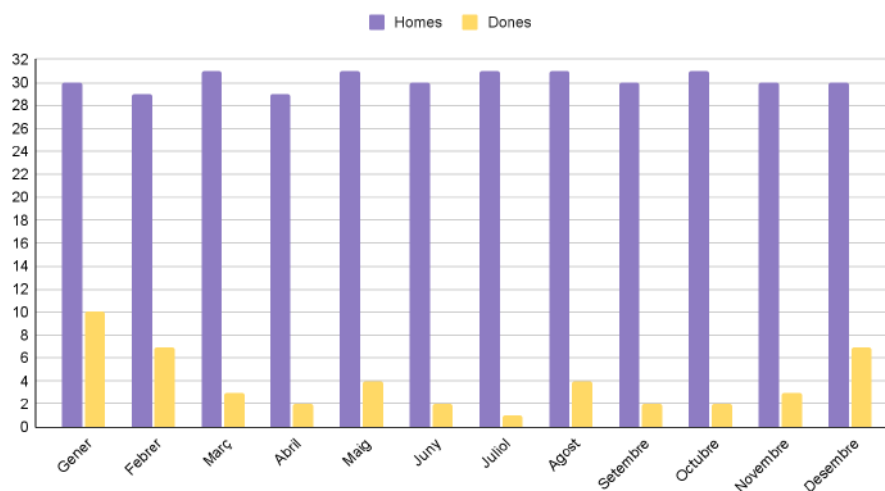

Figura 19: Gràfica de l'aparició per gènere a les portades del *Mundo Deportivo* l'any 2020.
Font: Elaboració pròpia.

Finalment, l'any 2020 ha estat el més regular dels tres anys analitzats. És cert, però, que hi ha tres mesos (gener, febrer i desembre) que destaquen per sobre dels altres en relació amb les manifestacions de notícies d'esport femení a les portades al llarg de l'any.

El mes més distingit ha estat el gener. Un mes caracteritzat per les notícies de futbol, concretament del Futbol Club Barcelona. Les blaugranes reben premis d'esportistes de l'any, és el mes previ a la Supercopa d'Espanya.

Seguidament, els mesos de febrer i desembre tampoc passen despercebuts. Durant el mes de febrer succeeixen les competicions de l'Australian Open (entre el 20 de gener i el 2 de febrer) i la Supercopa d'Espanya (entre el 5 i el 9 de febrer). Les portades del mes de desembre han estat basades en el Futbol Club Barcelona.

A continuació, els mesos de maig i agost estan evocats en gran part al futbol femení. Al maig es declara al Futbol Club Barcelona guanyador de la Lliga Iberdrola i a l'agost se segueix de prop la Lliga de Campions Femenina.

La majoria de les notícies dels mesos restants estan destinades al futbol femení, en especial al Futbol Club Barcelona.

6.2.3.2. Anàlisi de les imatges que apareixen a les notícies.

Són sexualitzades?

Durant l'any 2020, en el total de 47 diaris on apareixen notícies d'esport femení a les portades del *Mundo Deportivo*, en 13 d'aquestes notícies es presenten imatges sexualitzades. No obstant això, el nombre de notícies on no apareix cap imatge sexualitzada, és superior respecte als anys anteriors, concretament en són 35.

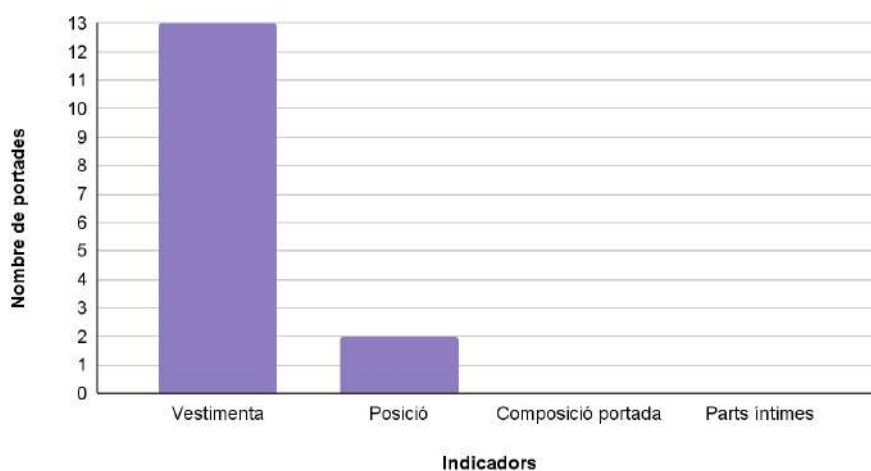

Figura 20: Gràfica d'indicadors d'imatges sexualitzades l'any 2020.

Font: Elaboració pròpia.

L'any 2020 no és una excepció amb relació a l'indicador de les imatges sexualitzades que més destaca: la vestimenta. Tot i les poques notícies amb imatges sexualitzades que s'han publicat durant aquest any (pel que fa als anys anteriors), la majoria d'elles es classifiquen en l'àmbit de la vestimenta. En aquest any, es veuen exemples com el següent:

Figura 21: Notícia del diari del *Mundo Deportivo* publicat el 7 de febrer del 2020. Font: Mundo Deportivo.

En la fotografia marcada d'aquesta pàgina, es veu com el cul de la jugadora vestida de color groc, destaca a causa de la posició a la qual es troba l'esportista. Això es deu al fet que la roba de futbol femení és més ajustada al cos que la del futbol masculí.

No obstant aquestes 13 notícies on les imatges sexualitzades es deuen a la vestimenta, n'hi ha dos més que, tal com es veu al gràfic, són per la posició a la qual es troba l'atleta. A continuació es mostra una d'aquestes dues notícies per explicar els motius de la seva sexualització:

Cecilia Berni, Lela Eleuteri i Mireia Ramona, les medalistes olímpiques a la olimpíada de Rio de Janeiro. Berni va guanyar el bronze en judo, Eleuteri el bronze en bàsquet i Ramona el bronze en natació. A dalt, el públic mira que s'hoi de nedar a la piscina.

DIA DE LA MUJER Las mujeres solo aportan una de cada cinco licencias federativas pero suman 21 de las últimas 35 medallas olímpicas españolas

El largo camino hacia la paridad

Juan José

Carolina Marín, Carolina Marín, la medallista olímpica en bádminton. Una foto de Carolina Marín en acción. A la izquierda, una foto de una nadadora en una piscina. A la derecha, una foto de una nadadora en una piscina.

hasta, aunque al año las mujeres solo aportan el 15 por ciento de las licencias federativas. Frente a un 77 por ciento de los hombres, algo que está costando el espacio deportivo de la mujer en el deporte popular. Para muchos, el camino hacia la paridad.

Basket y fútbol, los que más crecen. Atletismo y natación, cerca de la igualdad

La Federación Española de Fútbol (FFEB) es el deporte más practicado por las mujeres en España, con más de 1.5 millones de jugadoras. El fútbol femenino crece rápidamente, pero sigue teniendo dificultades para competir con el fútbol masculino. El atletismo también muestra un crecimiento significativo, especialmente en disciplinas como el maratón y la resistencia. La natación y el tenis son otros deportes donde se observa un aumento en la participación femenina.

El Día de la Mujer es un buen momento para recordar que la igualdad en el deporte no es solo una cuestión de justicia social, sino también de rendimiento deportivo. Las atletas necesitan el mismo acceso a recursos, entrenamiento y oportunidades que los hombres para alcanzar su máximo potencial.

Federación	Hombres	Mujeres
Atletismo	1.100.000	240.000
Bádminton	120.000	110.000
Baloncesto	1.500.000	150.000
Balónmano	500.000	50.000
Béisbol	50.000	50.000
Bolvolea	100.000	100.000
Canoa	20.000	20.000
Ciclismo	1.000.000	100.000
Esgrima	50.000	50.000
Fútbol	1.500.000	1.500.000
Gimnasia	500.000	500.000
Halterofuerza	100.000	100.000
Handbol	100.000	100.000
Judo	100.000	100.000
Natación	1.000.000	1.000.000
Patinaje	100.000	100.000
Rebuj	100.000	100.000
Tennis	1.000.000	1.000.000
Voleibol	1.000.000	1.000.000
Total	10.000.000	1.500.000

Figura 22: Notícia del diari del *Mundo Deportivo* publicat el 9 de març del 2020. Font: *Mundo Deportivo*.

En aquesta pàgina del diari, es pot observar que la imatge del mig no ha estat encertada. La fotografia no té cap relació amb l'esport que pugui estar practicant l'esportista. Es mostra la part més innocent i ignorant de la persona, fent que es deixin de banda les seves qualitats esportives i que destaquen una imatge frívola.

6.2.4. Comparació de les portades dels anys 2000, 2010, 2020

Tal com s'ha vist a les gràfiques anteriors, durant aquests tres anys s'han presentat notícies amb imatges sexualitzades. L'any 2000 en trobem 27 de 52, l'any 2010, 14 de 30, i l'any 2020, 12 de 47. Per tant, en el conjunt dels tres anys hi ha hagut 52 notícies amb imatges sexualitzades, mentre que 76 notícies no contenien cap imatge sexualitzada.

El gràfic següent mostra les imatges publicades en notícies d'esport femení que han estat exposades a les portades del diari *Mundo Deportivo* durant els anys 2000, 2010 i 2020, segons si són sexualitzades o no:

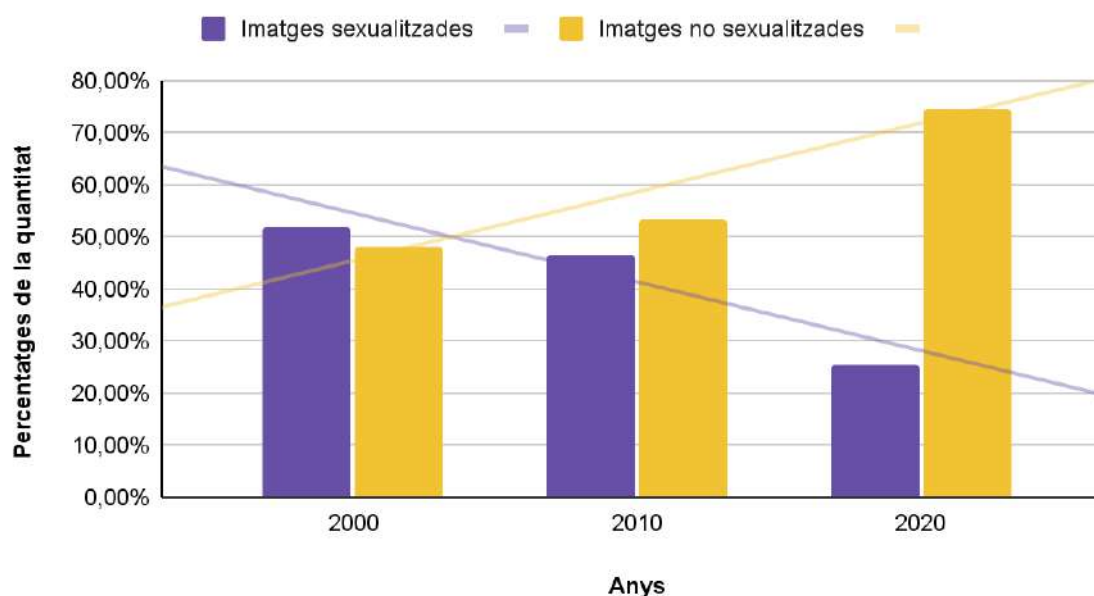

Figura 23: Gràfica de comparació d'imatges sexualitzades i no sexualitzades entre els anys 2000, 2010 i 2020.
Font: Elaboració pròpia.

De les dades recollides en podem extreure que hi ha hagut una evolució notòria al llarg d'aquestes dues dècades. Tal com es mostra al gràfic, l'any 2000, el nombre d'imatges sexualitzades publicades era lleugerament superior a les que no n'eren. L'any 2010, la xifra d'imatges sexualitzades va ser menor que les imatges no sexualitzades, que començaven a ser la majoria. L'any 2020 veiem que el canvi que s'ha produït és més dràstic, ja que hi ha més d'un 40% de diferència entre la quantitat d'imatges sexualitzades publicades al diari i la quantitat d'imatges no sexualitzades.

Com a conclusió, se n'extreu que, des de l'àmbit de la vestimenta, a través de diverses denúncies que s'han fet aquests últims anys, com els casos exposats als apartats 5.2.1.1. *Cas de les gimnastes alemanyes*, i 5.2.1.2. *Cas de les jugadores d'handbol platja noruegues*, les reclamacions de moltes institucions com la Federació Alemanya d'Handbol i les protestes de molts personatges

públics com la cantant Pink, les normes, sobretot de vestimenta, s'han pogut anar canviant. Això ha derivat al fet que una fotografia no hagi de ser estrictament una imatge sexualitzada.

La majoria d'imatges són sexualitzades a causa de la vestimenta, i veiem com l'any 2020, la xifra d'imatges sexualitzades per la vestimenta baixen des de 35 (de l'any 2000), fins a 12.

En l'àmbit dels mitjans de comunicació, s'ha pogut veure que ha existit una evolució respecte a les imatges sexualitzades, anant de més a menys al llarg d'aquestes dues dècades. A part d'això, gràcies als indicadors, s'han pogut analitzar les imatges de cada notícia, demostrant així que els mitjans de comunicació, des d'uns inicis, preferien la publicació d'imatges que sexualitzaven a les dones per arribar a un públic major. Això es deu, com s'ha exposat anteriorment, al fet que la majoria dels aficionats esportius eren homes. No obstant això, a mesura que han anat passant els anys, les dones cada vegada estan més involucrades en l'esport, i això ha provocat la disminució de les imatges sexualitzades als diaris.

7. Enquesta

Per tal de conèixer l'opinió de les dones que consumeixen o practiquen esport sobre els dos grans temes tractats al llarg del projecte: la sexualització a través de la vestimenta esportiva i dels mitjans de comunicació, s'ha elaborat una enquesta.

S'han rebut 60 respostes on gairebé totes les enquestades es troben dins la franja d'edat dels 11 als 20 anys. Un 85% d'elles han assegurat que practiquen esport, i d'aquesta proporció, un 80% són federades. El 63% de les dones es troben dins la modalitat d'esport formatiu, no obstant això, hi ha un 32% que practica esport amateur i un 5% que és professional.

Les conclusions que podem extreure en relació amb la vestimenta són les següents:

Per una banda, la majoria de les dones prefereixen roba de tallatge femení, perquè senten que s'adapta més al seu cos. Tanmateix, és cert que hi ha qui prefereix aquest tipus d'equipament perquè és més curt i ajustat, o perquè sempre n'han portat.

Per una altra banda, cal destacar que una part de les enquestades prefereix la vestimenta de tallatge masculí perquè estan més còmodes amb roba ampla.

Cal afegir que un 37% ha assegurat que alguna vegada s'ha sentit incòmode amb la roba que ha hagut de portar, perquè roba era molt curta i ajustada, o bé, perquè els anava molt gran.

La gran majoria de les enquestades creuen que la roba curta i ajustada no fa que l'esport femení sigui més atractiu, i estan d'acord amb el fet que les normes de vestimenta estan redactades prioritzant l'atractiu de l'atleta, que la comoditat per practicar esport.

A l'hora de valorar les respostes al voltant dels mitjans de comunicació, gairebé el 100% de les enquestades destaquen que són una eina molt important a l'hora

de donar veu a l'esport femení, però tres quartes parts creuen que quan es publica una notícia, es prefereixen els titulars centrats en l'aspecte físic de l'atleta, i no en la fita aconseguida.

Finalment, el 78% pensen que per tenir més visualitzacions, els mitjans de comunicació prefereixen publicar imatges on la dona surti sexualitzada.

A l'Annex 4 d'aquest treball, es poden veure els gràfics resultats de l'enquesta.

Aquestes respostes demostren que, tot i que hi ha esperança en els mitjans de comunicació per ser el principal altaveu de l'esport femení, ells encara prefereixen la manera més fàcil d'obtenir visualitzacions: destacant l'aspecte físic de l'atleta. No obstant això, com s'ha vist a l'anàlisi de les portades del *Mundo Deportivo*, és cert que hi ha hagut una millora amb relació a la sexualització de les imatges. S'ha pogut comprovar que l'any 2000 hi havia aproximadament el doble d'imatges sexualitzades que l'any 2020. Malgrat aquesta evolució, continuen havent-hi una cinquena part de les imatges dels diaris que són sexualitzades, una xifra que s'hauria d'anar reduint els pròxims anys.

8. Conclusions

Gràcies al desenvolupament d'aquest treball, s'ha pogut comprovar la primera hipòtesi: l'esport femení s'ha vist afectat per la sexualització de la dona. Si bé la dona, al llarg de la història, ha estat exclosa de la pràctica de l'esport, de mica en mica, ha començat a participar en activitats esportives, però, tot i això, els estereotips de gènere han continuat essent la causa que ha frenat notablement les atletes femenines. Han estat un dels motius que han provocat que les dones es plantejessin el seu aspecte físic, i que ha donat pas a la sexualització amb relació a la vestimenta. Se suposa que les normes de vestimenta asseguren la comoditat a l'hora de practicar esport, però les denúncies per part de diferents esportistes han posat de manifest que no sempre és així. Malgrat això, després d'aquestes denúncies, cada vegada s'ha anat deixant més llibertat perquè les atletes triïn amb quina roba se senten millors.

La segona hipòtesi plantejada era que els mitjans de comunicació de masses, i concretament la premsa esportiva, juguen un paper com a agents d'aquesta sexualització. Ha estat verificada, per una part gràcies a la part teòrica, però sobretot per l'anàlisi de portades del *Mundo Deportivo*. Els mitjans de comunicació són un gran altaveu per l'esport femení, però val a dir, que també són impulsors de la sexualització de la dona a l'esport. El fet de voler més visualitzacions, troben més convenient publicar notícies i fotografies que promouen la sexualització, ja que ressalten els seus aspectes físics, en comptes de destacar els seus mèrits com a esportistes. Això provoca grans inseguretats en les atletes com Julia Lillo perquè es troben en situacions que provoquen incomoditat.

Considero que amb el meu treball he complert l'objectiu de posar de manifest una problemàtica que, com a dona esportista, m'afecta i m'envolta. M'hauria agradat poder aprofundir en l'anàlisi dels reglaments i protocols de vestimenta dels diferents esports per veure les diferències entre els masculins i femenins, tanmateix, la impossibilitat d'accedir a aquestes normatives m'ha obligat a desistir.

A part d'això, he pogut veure de primera mà que la lluita de les esportistes i les denúncies als mitjans, fan que a poc a poc es redueixi la sexualització de la dona esportista. Encara queda molt camí per recórrer, però anem avançant cap a la direcció correcta.

9. Webgrafia

Agencia Sinc. (2018, Gener 18). El cuerpo por encima de la hazaña: la sexualización de la mujer en el deporte. *Noticias de Política | ElEconomista.es*. Recuperat el febrer 23, 2022, de <https://ecodiario.eleconomista.es/sociedad/noticias/8875695/01/18/El-cuerpo-por-encima-de-la-hazana-la-sexualizacion-de-las-mujeres-en-el-deporte.html>

American Psychological Association, Task Force on the Sexualization of Girls. (2007). *Report of the APA Task Force on the Sexualization of Girls*. Washington, DC: Author. Recuperat el març 5, 2022, de https://scielo.isciii.es/scielo.php?script=sci_nlinks&ref=4207814&pid=S1132-0559201200010000400002&lng=es

Amnistia Internacional. (n.d.). *L'altra mitja humanitat: les dones a través de la història*. Història dels drets humans. Recuperat el maig 31, 2022, de <https://www.amnistiacatalunya.org/edu/cat/historia/inf-dones-hist.html>

AP Noticias. (2021, Juliol 26). Emisión olímpica frena imágenes sexualizadas de las atletas. *Independent en Español*. Recuperat el juliol 25, 2022, de <https://www.independentespanol.com/ap/emisin-olmpica-frena-imgenes-sexualizadas-de-las-atletas-emisin-olmpica-frena-imgenes-sexualizadas-de-las-atletas-b1890559.html>

AP Noticias. (2021, Juliol 26). Las imágenes sexualizadas de las atletas que quieren desterrar para siempre de los Juegos Olímpicos. *Independent en Español*. Recuperat el juliol 25, 2022, de https://es-us.deportes.yahoo.com/emisi%C3%B3n-ol%C3%ADmpica-frena-im%C3%A1genes-sexualizadas-110811581.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xILmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAAGuPT9b2tD32YtE6_Y3nmWXNriQMUBDWuOJsMSza1qpt0B_oUyLTnXNlva-TfNtMMYn

Avena, A. (2017, Juliol 26). El código de vestimenta de la LPGA y la sexualización de la mujer en el deporte. *IUSPORT*. Recuperat el maig 12, 2022, de <https://iusport.com/art/42497/el-codigo-de-vestimenta-de-la-lpga-y-la-sexualizacion-de-la-mujer-en-el-deporte>

Barranco, N. (2022, Febrer 11). Redes sociales, atletas adolescentes y acoso: “¡yo solo estaba haciendo mi deporte”. *Corredor*. Recuperat el juny 14, 2022, de https://www.soycorredor.es/historias/redes-sociales-atletas-adolescentes-a-coso-yo-solo-estaba-haciendo-mi-deporte_251136_102.html

Bazán, C. (2021, Juliol 26). Las alemanas llevan a Tokio su lucha en contra de la sexualización en la gimnasia. *Efeminista*. Recuperat el noviembre 20, 2021, de <https://efeminista.com/alemanas-tokio-gimnasia/>

Cobo, R. (2015, Juny). El cuerpo de las mujeres y la sobrecarga de sexualidad. Recuperat el febrer 6, 2022, de <file:///home/chronos/u-e4f6b7a1f4eb2f1db37a0f8175237633c0c3b12a/MyFiles/Downloads/51376-Texto%20del%20art%C3%ADculo-93333-2-10-20151215.pdf>

¿Cómo es la mujer perfecta (según los hombres)? - Pareja. *Entremujeres* (2016, Agost 12). *Clarín*. Recuperat el març 16, 2022, de https://www.clarin.com/entremujeres/pareja-y-sexo/pareja/mujer-perfecta-segun-hombres-caracteristicas-fisicas-personalidad_0BkSycTKDQx.html

De Lucas, H. (2017, Octubre 28). ¿Por qué las mujeres hacen menos deporte que los hombres? *El Mundo*. Recuperat desembre 21, 2021, de <https://www.elmundo.es/yodona/lifestyle/2017/10/28/59ed9024e5fdeadb6b8b4601.html>

Díaz, D. (2019, Juny 11). *La condición y la vida de las mujeres en la Edad Media*. Mi Viaje. Retrieved Juliol 19, 2022, from <https://miviaje.com/la-condicion-y-la-vida-de-las-mujeres-en-la-edad-media/>

El papel de la mujer a lo largo de la Historia I. (2019, Febrer 27). *Visitaubedaybaeza.com*. Recuperat l'abril 15, 2022, de <https://www.visitaubedaybaeza.com/historia/el-papel-de-la-mujer-a-lo-largo-de-la-historia-i>

Esparza Ontiveros, M. Á. (2010, Juny). La indumentaria deportiva en la modernidad y en la posmodernidad. *efdeportes.com*, (145). Recuperat el febrer 18, 2022, de <https://www.efdeportes.com/efd145/la-indumentaria-deportiva-en-la-posmodernidad.htm>

Estereotipo de género. (n.d.). Wikipedia. Recuperat l'abril 10, 2022, de https://es.wikipedia.org/wiki/Estereotipo_de_g%C3%A9nero#Estereotipo_masculino

Estereotipo de género. (n.d.). Wikipedia. Recuperat l'abril 10, 2022, de https://es.wikipedia.org/wiki/Estereotipo_de_g%C3%A9nero#Estereotipo_femenino

Fernández, J. (2011, Febrer 12). Los poderes del uniforme. *La Vanguardia*. Recuperat el novembre 5, 2021, de <https://www.lavanguardia.com/vida/20110212/54111862379/los-poderes-del-uniforme.html>

Gómez, S. (2021, Juliol 27). Juegos Olímpicos, el escenario de una protesta contra la sexualización de la mujer en el deporte. *eldiario*. Recuperat el març 8, 2022, de <https://eldiario.com/2021/07/27/sexualizacion-mujer-juegos-olimpicos/>

Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència. (2021, Abril). *Dones en l'esport* [Arxiu PDF]. Recuperat el maig 1, 2022, de https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/Observatori/03_dossiers_estadistics/Dossier_dones_esport_FINAL1.pdf

González, B. (2018, Octubre 31). El papel de las mujeres en la Primera Guerra Mundial. *Muy Historia*. Recuperat el desembre 3, 2021, de <https://www.muyhistoria.es/contemporanea/articulo/el-papel-de-las-mujeres-en-la-primera-guerra-mundial-451540898020>

International Handball Federation. (2021, Octubre 3). *IX. Rules of the Game: Beach Handball*. Recuperat el març 6, 2022, de https://www.ihf.info/sites/default/files/2022-02/09B%20-%20Rules%20of%20the%20Game_Beach%20Handball_E.pdf

Issuu. (n.d.). Antecedentes de la desigualdad de género. *Issuu*. Recuperat el maig 17, 2022, de https://issuu.com/infanciacuenta/docs/manual_desigualdad/s/11113165

Junior Report. (2018, Setembre 19). Historia del deporte femenino, una lucha por la igualdad. *La Vanguardia*. Recuperat el novembre 26, 2021, de <https://www.lavanguardia.com/vida/junior-report/20180919/451905747928/historia-del-deporte-femenino-una-lucha-por-la-igualdad.html>

La mujer en la Edad Moderna. (n.d.). eSchoform. Recuperat l'abril 10, 2022, de http://eschoform.educarex.es/useruploads/r/c/521/scorm_imported/98121438978831737545/page_22.htm

La mujer en Mesopotamia. (n.d.). IES Colonial. Recuperat l'abril 9, 2022, de <https://iescolonial.es/index.php/geografia/288-1o-eso58/407-la-mujer-en-mesopotamia>

Leonte, A. (2020, Febrer 1). Cosificación y deshumanización a través de vestimenta y posturas “sexualmente sugestivas”. Club de Lenguaje No

Verbal. *Master en Comportamiento No Verbal y Detección de la Mentira*. Recuperat el novembre 22, 2021 de <https://comportamienonoverbal.com/clublenguajenoverbal/cosificacion-y-deshumanizacion-a-traves-de-vestimenta-y-posturas-sexualmente-sugestivas-club-de-lenguaje-no-verbal/>

Loaiza, F. (2020, Març 9). *¿Por qué los medios deportivos siguen hipersexualizando a deportistas y reporteras?* Código Nuevo. Recuperat el juny 6, 2022, de <https://www.codigonuevo.com/feminismo/medios-deportivos-siguen-hipersexualizando-deportistas-reporteras>

Muñoz, M. (2021, Juliol 18). *la mujer en la antigua grecia clásica*. *Mexico Social*. Recuperat l'octubre 14, 2021, de <https://www.mexicosocial.org/la-mujer-en-la-antigua-grecia-clasica/>

Palmero, M. (2018, Juliol 11). *¿Grandes pechos? El cuerpo perfecto de la mujer, según ellos y ellas*. *El Confidencial*. Recuperat el novembre 16, 2021, de https://www.elconfidencial.com/alma-corazon-vida/2018-07-11/este-es-el-cuerpo-perfecto-de-la-mujer_1584872/

Ramos, M. D. (2014, Agost 01). *Historia de las mujeres y género. Una mirada a la época contemporánea*. Recuperat el març 23, 2022, de <file:///home/chronos/u-e4f6b7a1f4eb2f1db37a0f8175237633c0c3b12a/MyFiles/Downloads/2652-Texto%20del%20art%C3%ADculo-2623-1-10-20150511.pdf>

Redacció Marca. (2021, Novembre 1). *La IHF cambia las reglas del uniforme femenino en el balonmano playa: adiós al bikini*. *MARCA*. Recuperat el maig 12, 2022, de <https://www.marca.com/balonmano/2021/11/01/617fe58f22601d111f8b45a8.html>

Redacció MDZ. (2021, Setembre 11). Así era el rol de la mujer en la época medieval. *MDZ Online*. Recuperat el desembre 11, 2021, de <https://www.mdzol.com/estilo/2021/9/11/asi-era-el-rol-de-la-mujer-en-la-epoca-medieval-185203.html>

Risberg, E., & Fernández, A. (2018, Gener 29). Mujeres en el mundo laboral. *La Vanguardia*. Recuperat l'abril 6, 2022, de <https://www.lavanguardia.com/vida/junior-report/20180129/44376132844/mujeres-mundo-laboral.html>

Romero, J. (2021, Novembre 4). Las jugadoras de balonmano playa logran cambiar su uniforme. *El Correo*. Recuperat el maig 18, 2022, de <https://www.elcorreo.com/deporte-femenino/balonmano/jugadoras-balonmano-playa-pantalones-cortos-braga-bikini20211102125450-nt-20211102131441-nt.html>

Sáez, G., Valor-Segura, I., Expósito, F., & Universidad de Granada. (2012, Abril). *¿Empoderamiento o Subyugación de la mujer? Experiencias de Cosificación Sexual Interpersonal*. SciELO. Recuperat el juny 4, 2022, de https://scielo.isciii.es/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1132-05592012000100004#:~:text=Numerosos%20estudios%20apoyan%20que%20la,Baumgardner%20y%20Richards%2C%202004

sexualizar | Definición | Diccionario de la lengua española | RAE - ASALE. (n.d.). Diccionario de la lengua española. Recuperat l'abril 9, 2022, de <https://dle.rae.es/sexualizar>

Tallers per la igualtat. (n.d.). *Estereotips i rols de gènere*. Centre Dolors Piera. Recuperat l'abril 10, 2022, de <http://www.cdp.udl.cat/tallers/index.php/ca/estereotips-i-rols-de-genere/introduccio>

Wünsch, S. (2021, Agost 2). Sexismo en la vestimenta deportiva: las mujeres alzan la voz. *DW*. Recuperat el març 22, 2022, de <https://www.dw.com/es/sexismo-en-la-vestimenta-deportiva-las-mujeres-alzan-la-voz/a-58734542>

10. Figures

Figura 1. (2021, Abril). [Gràfic] Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència. *Dones en l'esport* [Arxiu PDF]. Recuperat el maig 1, 2022, de https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/Observatori/03_dossiers_estadistics/Dossier_dones_esport_FINAL1.pdf

Figura 2. (2021, Abril). [Gràfic] Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència. *Dones en l'esport* [Arxiu PDF]. Recuperat el maig 1, 2022, de https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/Observatori/03_dossiers_estadistics/Dossier_dones_esport_FINAL1.pdf

Figura 3. (2021, Abril). [Gràfic] Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència. *Dones en l'esport* [Arxiu PDF]. Recuperat el maig 1, 2022, de https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/Observatori/03_dossiers_estadistics/Dossier_dones_esport_FINAL1.pdf

Figura 4. De La Cal, L. (2021, agost 6). Las sirenas españolas se hunden en la piscina. *El Mundo*. Recuperat el març 18, 2022, de <https://www.elmundo.es/deportes/juegos-olimpicos/2021/08/06/610d6c84e4d4d8ab788b4622.html>

Figura 5. (2021, 29 juliol). [Fotografia]. *La Razón*. Recuperat el febrer 4, 2022, de [https://www.larazon.es/resizer/MEVqko0B9vgh97M0HM1GvvFJ1zM=/600x400/smart/filters:format\(webp\):quality\(65\)/cloudfront-eu-central-1.images.arcpublishing.com/larazon/HH74Y6RWWFCQBM63BUYMR7ANFY.png](https://www.larazon.es/resizer/MEVqko0B9vgh97M0HM1GvvFJ1zM=/600x400/smart/filters:format(webp):quality(65)/cloudfront-eu-central-1.images.arcpublishing.com/larazon/HH74Y6RWWFCQBM63BUYMR7ANFY.png)

Figura 6. (2020, 20 juliol). [Fotografia]. *The New York Times*. Recuperat el maig 15, 2022, de <https://static01.nyt.com/images/2021/07/20/us/20xp-norway-beach-ESP-1/20xp-norway-beach2-superJumbo.jpg?quality=75&auto=webp>

Figura 7: (2021, 3 octubre). IX Rules of the Game b) Beach Handball. Recuperat el novembre 18, 2021, de

<https://www.ihf.info/sites/default/files/2022-02/09B%20-%20Rules%20of%20the%20Game%20Beach%20Handball%20E.pdf>

Figura 8. Gràfica de les aparicions a les portades segons gènere l'any 2000. Elaboració pròpia.

Figura 9. Gràfica dels indicadors d'imatges sexualitzades l'any 2000. Elaboració pròpia.

Figura 10. Justribó, J. (2000, setembre 29). Las mujeres también marcan. *Mundo Deportivo*. Recuperat el juliol 11, 2022, de <http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2000/09/29/pagina-36/676030/pdf.html>

Figura 11. Lujuba Bar. (2022, juny 1). Recuperat l'agost 13, 2022, de <https://lujuba.cc/en/706148.html>

Figura 12. Gettyimages. (2000). *Pool JO Sydney 2000*. Recuperat el juliol 5, 2022, de <https://www.runnersworld.com/es/noticias-running/g34220008/atletismo-juegos-olimpicos-sidney-2000-mejores-momentos-aniversario/>

Figura 13. Olímpicos australianos en Sydney-2000 posan desnudos en una revista. (2000, maig 24). *Mundo Deportivo*. Recuperat el juliol 7, 2022, de <http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2000/05/24/pagina-32/699379/pdf.html>

Figura 14. Gràfica de l'aparició per gènere a les portades del *Mundo Deportivo* l'any 2010. Elaboració pròpia.

Figura 15. Gràfica d'indicadors d'imatges sexualitzades l'any 2010. Elaboració pròpia.

Figura 16. Redacció. (2010, desembre 22). Marta Domínguez debe prestar hoy declaración. *Mundo Deportivo*. Recuperat el juny 28, 2022, de <http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/12/22/pagina-37/6170978/pdf.html>

Figura 17. Rigueira, Á. (2010, gener 31). Una de las grandes. *Mundo Deportivo*. Recuperat el juny 30, 2022, de <http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/01/31/pagina-42/5303661/pdf.html>

Figura 18. Justribó, J. (2010, agost 10). Andrea, pasión y potencia. *Mundo Deportivo*. Recuperat el juliol 3, 2022, de <http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/08/10/pagina-34/5839476/pdf.html>

Figura 19. Gràfica de l'aparició per gènere a les portades del Mundo Deportivo l'any 2020. Elaboració pròpia.

Figura 20. Gràfica d'indicadors d'imatges sexualitzades l'any 2020. Elaboració pròpia.

Figura 21. Muñoz, F. (2020, febrer 7). El Barça fulmina al Atlético y jugará la final. *Mundo Deportivo*. Recuperat el juliol 5, 2022, de <http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2020/02/07/pagina-14/14772681/pdf.html>

Figura 22. Justribó, J. (2020, maç 9). El largo camino hacia la paridad. *Mundo Deportivo*. Recuperat el juliol 5, 2022, de <http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2020/03/09/pagina-38/14794253/pdf.html>

Figura 23. Gràfica de comparació d'imatges sexualitzades i no sexualitzades entre els anys 2000, 2010 i 2020. Elaboració pròpia.

Figura 24. (2021, Abril). [Gràfic] Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència. *Dones en l'esport* [Arxiu PDF]. Recuperat el maig 1, 2022, de https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/Observatori/03_dossiers_estadistics/Dossier_dones_esport_FINAL1.pdf

11. Annexes

ANNEX 1: El paper de la dona al llarg de la història

Primer de tot, ens remuntem al període de les societats primitives. En aquestes civilitzacions, les dones ja comencen a estar relacionades com un objecte d'intercanvi (mercaderia). El fet d'estar sempre condicionades per un superior (l'home) feia que esdevinguessin sempre com un objecte de submissió en veure's incapaces de ser les propietàries de les seves vides. (Amnistia Internacional, n.d.)

D'aquesta manera, tampoc participaven en intervencions socials importants, quedant apartades de la caça i la guerra. Aquest fet, provocava que cada vegada estiguessin més alienades. Estaven limitades a la reproducció i a les activitats domèstiques i quedaven dominades sota el poder de l'home a causa del dret viril sexual-polític. Els autors clàssics, assenyalaven que la dona és un home incomplet, incapaç de prendre decisions polítiques que les impedeix tenir la llibertat total (Muñoz, 2021).

En segon lloc, ens transportem a l'època mesopotàmica. Durant aquesta etapa, la dona estava sotmesa a l'home, tant al seu pare com al seu marit (*IES Colonial, n.d.*). La muller estava restringida i castigada de realitzar qualsevol pràctica sexual fora del matrimoni i es continuava acceptant que la dona no podia ser propietària dels seus béns, sinó que el marit, o bé, el seu pare, n'eren els responsables (*IES Colonial, n.d.*).

Continuem parlant sobre el període de l'Antiga Grècia, on el paper de la dona segueix sense variar. La dona era criada per ser muller i mare, i el seu espai estava reduït a la casa (*Visitaubedaybaeza.com, 2019*). Sense drets ni opinions, les dones havien de respectar les infidelitats que podia dur a terme el seu marit, i podia ser castigada a mort si ella era l'autora dels fets. D'aquest període en podem destacar diverses figures mitològiques com Hera, muller de Zeus i deessa del matrimoni, que el seu objectiu principal és assemblar-se al seu marit (Muñoz, 2021). Cal anomenar també el mite de Pandora, personatge que deixa

en evidència a les figures femenines. Aquesta història representa la debilitat femenina i el seu pecat natural amb el fet d'existir.

Les deesses mostraven constantment la seva submissió davant els déus, actuant així com una simple figura de reproducció i bellesa física (Muñoz, 2021).

La següent etapa analitzada és l'edat mitjana. Ens trobem en un moment de la història marcada per dos grans temes: la visió teològica i el domini de la figura masculina (Redacció MDZ, 2021). Les dones continuaven condicionades per la seva submissió als homes, i les poques que volien evitar aquestes condicions, eren assenyalades com a bruixes. Aquesta època destaca per la seva divisió social en estaments, posicions que havien de ser respectades sempre, i tot i que a vegades els homes, depenent del seu càrrec, podien ascendir en l'escala d'estaments, les dones no tenien cap oportunitat (Redacció MDZ, 2021).

Segons explica l'historiador David Díaz, les dones tenien tres papers diferents: El primer de tots era el de pagesa i prostituta. Era la classe social més baixa caracteritzada per la falta d'educació i la pobresa. Les dones es veien obligades a treballar tant al camp com a casa, fent les feines domèstiques (Díaz, 2019). A causa de l'escassetat d'aliments, algunes feien el pas de vendre el seu cos per aconseguir diners que asseguraven, almenys a curt termini, menjar per mantenir la família. Aquestes es sumaven a una llarga llista de vídues i dones violades expulsades per les seves famílies, que es convertien en personatges marginats de la societat i que havien de fugir amb els seus fills dels horrors de la ciutat (Redacció MDZ, 2021).

El segon paper és el de la dona noble. També s'havia de fer càrrec de l'activitat de la llar, tot i que aquesta no s'havia de preocupar pel tema econòmic i sí que rebia educació. La seva principal funció cara el públic, era actuar com un objecte d'interessos polítics. Era víctima de casaments forçosos amb homes per establir relacions oficials amb diverses famílies nobles (Redacció MDZ, 2021).

Finalment, moltes dones s'entregaven a la religió, ja que, com afirma l'historiador Díaz, era l'única manera de poder escapar de la pobresa, poder tenir més

llibertat i independència que amb el matrimoni i les seves famílies, i rebre educació (Redacció MDZ, 2021).

En endinsar-nos a l'Edat Moderna, veiem que es començaven a construir escoles tant per nens com per nenes. Es va decidir escolaritzar-los en col·legis diferents perquè els nois no fossin corromputs per les noies, ja que elles eren considerades inferiors i portadores de pecat. Aquesta innovació no va tenir èxit pel fet que moltes nenes quedaven sense educació perquè no hi havia suficients centres per elles (*eSchoform*, n.d.). Només les dones de la noblesa i la reialesa van poder disposar d'aquest servei al ser considerat un prestigi social. Amb relació a la resta de classes, les noies que volien créixer amb una educació, havien d'aconseguir l'accés de professors particulars o bé ser escolaritzades a la seva llar. A causa de la pobresa del moment que patien moltes famílies i al món laboral del qual podien disposar alguns dels progenitors, l'opció de l'aprenentatge escolar no era pràcticament ni plantejada.

El paper de la dona continuava limitat a les tres funcions mencionades durant tots els períodes de la història: Ser una bona mare i muller, fer les feines domèstiques i perpetuar l'espècie (*eSchoform*, n.d.).

Durant la revolució industrial, a França, Rússia, Itàlia, Bèlgica, Japó i els Estats Units es va començar a revolucionar la feina de l'agricultura, el comerç i la manufactura. Aquest fet va causar que la dona fos utilitzada i posicionada en diversos llocs de treball. Tanmateix, no rebien el mateix tracte i no tenien les mateixes condicions laborals que els homes (Risberg & Fernández, 2018).

Ens endinsem a l'Edat Contemporània. Tot i que les dones continuaven sent considerades objectes de reproducció i relacionades amb la llar, en aquesta època, van començar a reaccionar i a imposar tot el seu esforç amb l'objectiu d'aconseguir un món més just en tots els sentits, tant polítics, com econòmics i socials.

Les dones començaven a treballar a la indústria a causa de l'inici de la Primera Guerra Mundial, ja que va ser un conflicte que incloïa a tota la població civil

(González, 2018). Soldats, conductores d'ambulàncies i treballadores de fàbriques són alguns dels molts oficis que van rebre les dones durant la guerra (González, 2018), llocs de treball que no han estat reconeguts com a importants per gran part de la població, ja que estaven mal pagades.

A partir del moment que la humanitat entra a l'Edat Contemporània (any 1789), es comença a reaccionar per provocar canvis socials, polítics i econòmics per poder proclamar a la dona, un ésser d'igualtat amb l'home. Mentre els homes podien accedir a l'educació i ocupar feines rellevants amb bons salaris, la dona rebia petites feines precàries que havia de combinar amb tenir cura de la llar (Ramos, 2014).

Les dones van començar a tenir qüestions i protestes a causa de l'explotació que patien, i van iniciar diverses crítiques cap a l'estat creant revolucions a França que se n'anaven estenent per la resta del món (Ramos, 2014).

A causa d'aquestes revolucions, la dona va aconseguir involucrar-se cada vegada més dins la societat intentant apropar-se als drets que tenia l'home dins la població.

Ara bé, actualment, dos-cents anys més tard de la Revolució Francesa, les dones continuen essent considerades, en molts casos, inferiors als homes, i són condicionades per característiques imposades per la societat durant molts anys (Tallers per la igualtat, n.d.). A aquestes les anomenem estereotips de gènere.

ANNEX 2: El cos “perfecte”

Diferents estudis com *“Playboy Playmate curves: Changes in Facial and Body Feature Preferences Across Social and Economic Conditions”* realitzat per la Universitat de Carolina, van presentar una hipòtesi inicial que afirmava que els patrons de bellesa no són estables, sinó que canvien segons l'època on es troba la humanitat en el sentit de crisi econòmica o bonança econòmica. Per manifestar-ho, l'estudi, coordinat pels psicòlegs Terry Pettijohn i Brian J. Jungeberg, va analitzar les característiques fisiològiques de les models que van

aparèixer a la portada de la revista “Playboy” entre el 1960 i el 2000 (Palmero, 2018). Els resultats van demostrar que en èpoques de recessió, els homes estaven més interessats en dones que representaven una figura materna on trobar-se segurs, mentre que durant els períodes de prosperitat, les preferències canviaven, ja que buscaven una figura de més “risc”, és a dir, noies joves amb pits grans (Palmero, 2018). En aquest aspecte, la revista estatunidenca *Men’s Health* assegura que els homes busquen dones amb els següents trets: pits grans, malucs amples, cintura petita, cames llargues i peus petits (Entremujeres, 2016).

Tenint de referència les dades de l’estudi mencionat, actualment estaríem en un període de benestar, i així ho reafirma l’enquesta duta a terme per RiverMend Health i Rosewood Centers for Eating Disorders. Es va preguntar a 1.004 persones el seu ideal de cos femení. Els homes contestaven que el seu ideal era un cos curvilini, mentre que les dones el descrivien com un cos atlètic (Palmero, 2018).

Les ganes de tenir un cos perfecte, no es limiten aquí, sinó que més del 75% dels enquestats van assegurar que abandonarien quelcom que estimaven si a partir d’això podrien tenir el cos “perfecte” d’un dia per l’altre. Un 3% anunciaven que estarien disposats a abandonar la seva llar i el 2% que podrien renunciar a la seva parella (Palmero, 2018).

Per part dels homes, cal dir que molts estarien disposats que les seves parelles adoptessin mesures extremes per així aconseguir tenir una dona amb el cos “perfecte” al seu costat. Aquestes respostes van ser molt pertorbadores pels psicòlegs, ja que un 13% afirmava que volien que la seva parella arribés al límit de les seves capacitats cada dia, sense tenir en compte el dolor pel qual podria passar. El 5% confirmaven que preferirien que la seva dona deixés de banda alguns àpats i finalment, un altre 3% voldrien que la seva parella prengués laxants o que vomités després de menjar (Palmero, 2018).

Com a conclusió, la doctora no creu que els homes vulguin fer mal a les seves dones, sinó que “no relacionen l’aspecte físic amb l’autoestima”. Això no treu de

banda que moltes dones s'hagin sentit pressionades per assolir el cos perfecte per satisfer als seus marits i a causa d'això, hagin pogut caure en problemes alimentaris. Dena Cabrera afirma que “*Una relació hauria de ser sobre dues persones iguals i sobre la connexió entre ambdós, no sobre l'aspecte*” (Palmero, 2018).

ANNEX 3: Interès per aspectes esportius per gènere

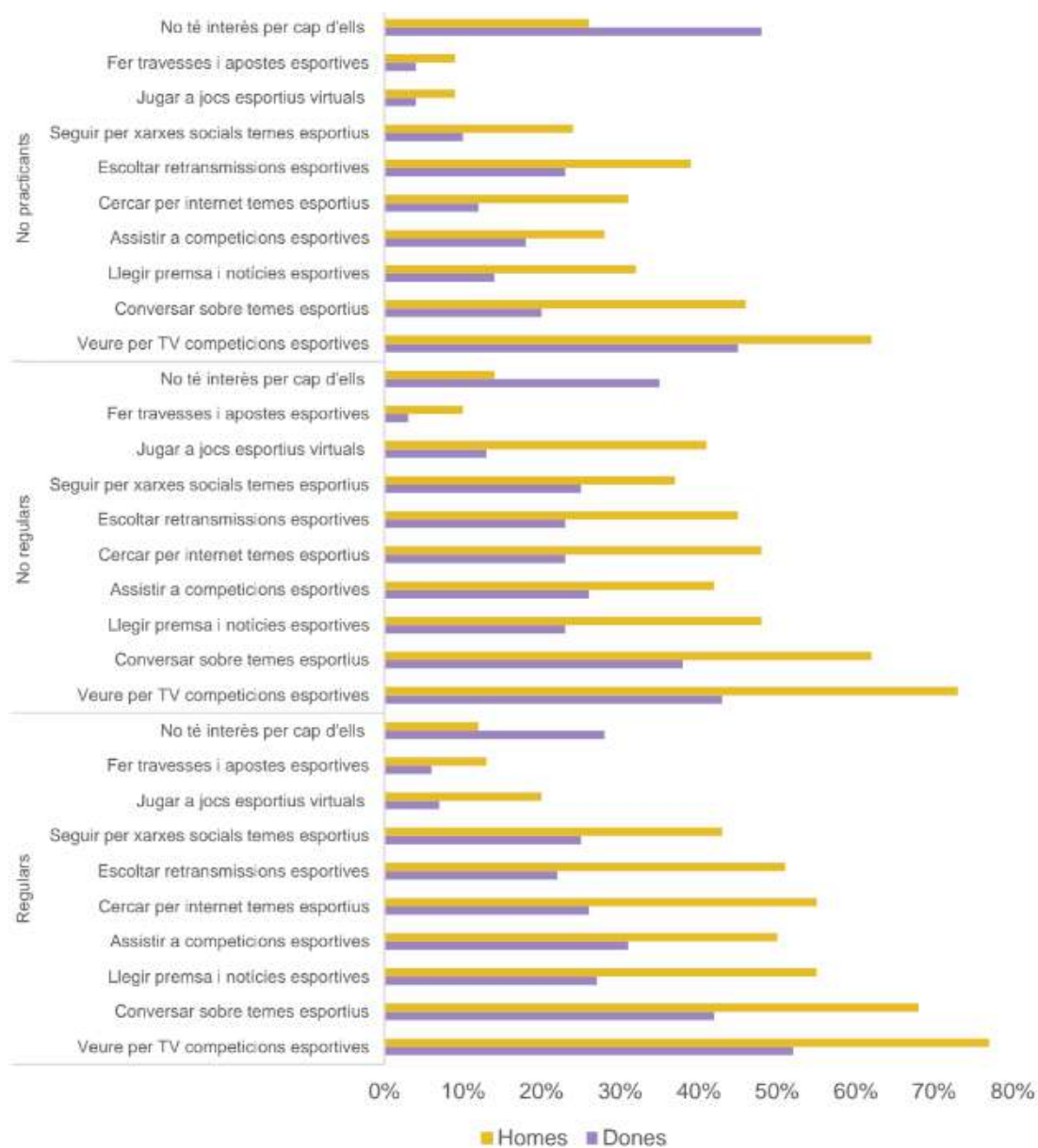
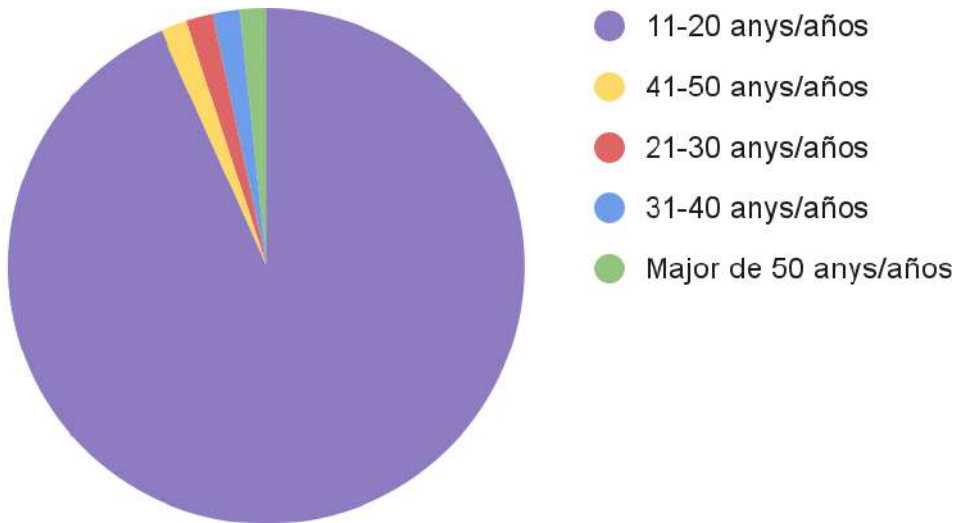

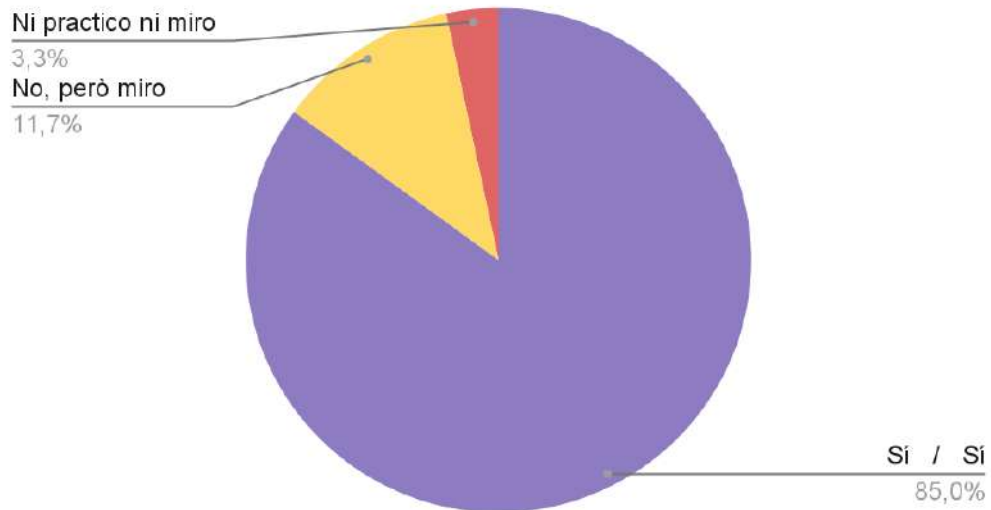
Figura 24: Gràfica de l'interès per aspectes esportius per gènere
 Font: Generalitat de Catalunya. Departament de presidència. Observatori Català de l'esport. Dossier Dones en l'esport. 2021.

ANNEX 4: Enquesta

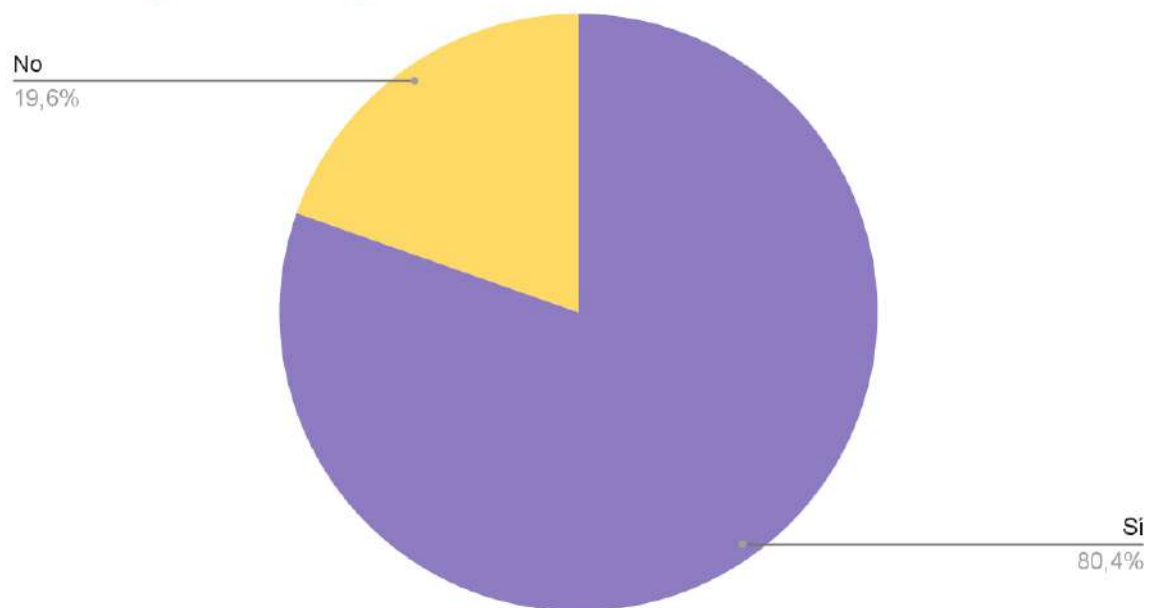
Edat:

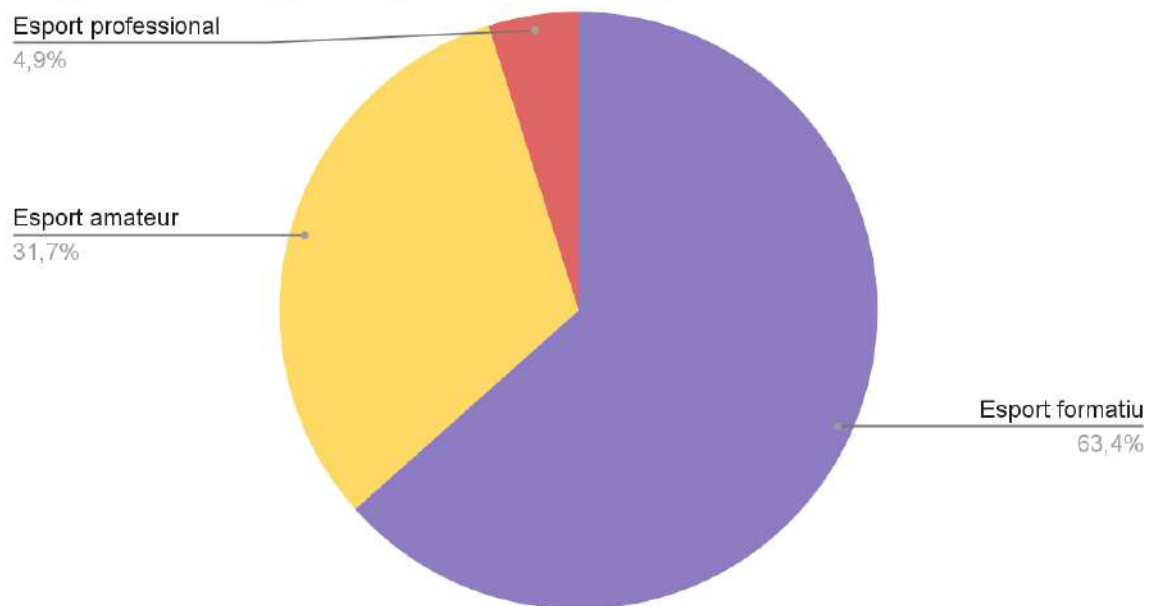
Practiques esport?

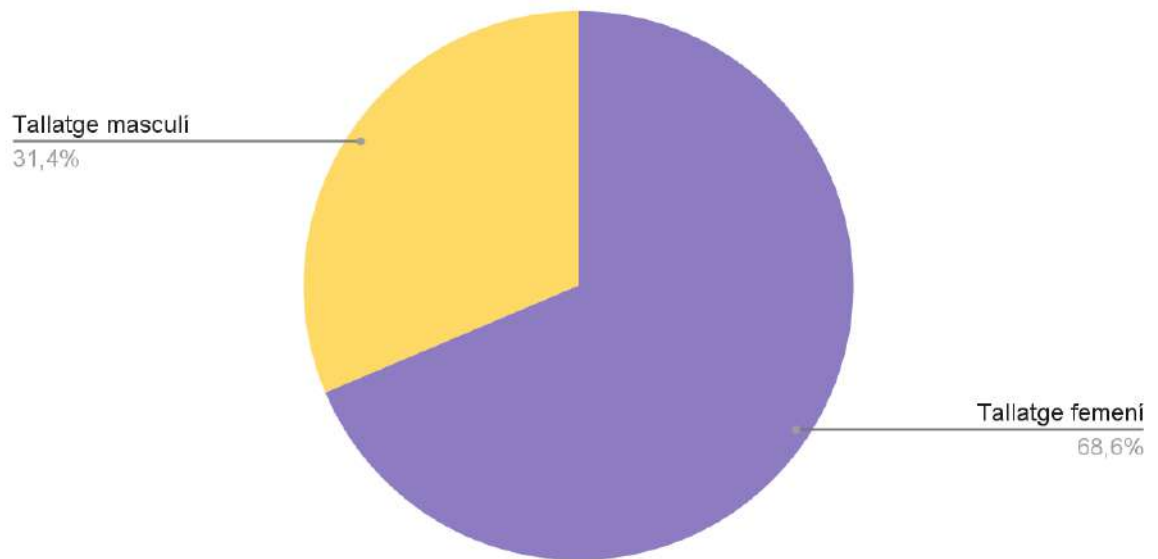
Practiques un esport federat?

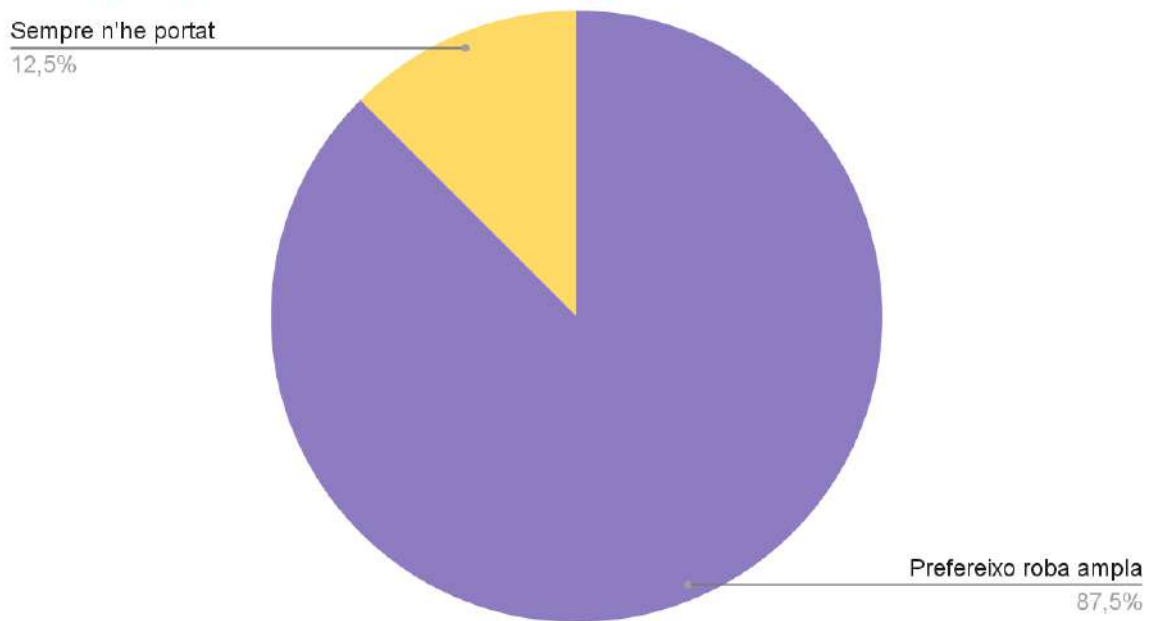
A quina categoria practiques esport?

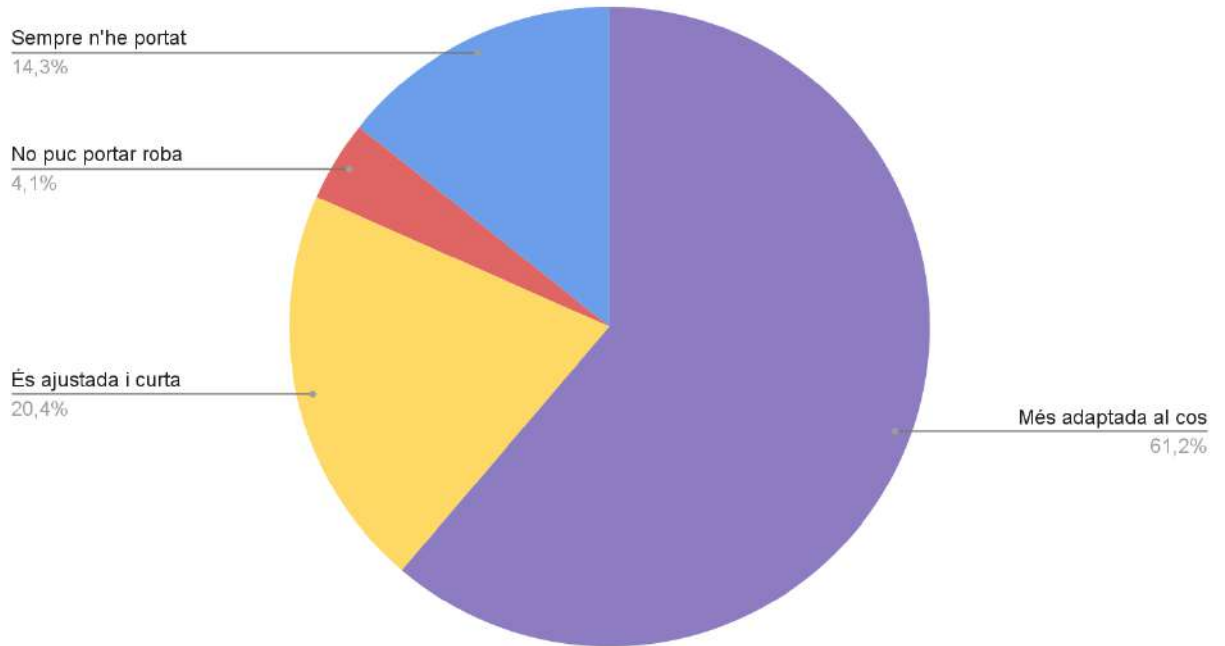
Per practicar esport, prefereixes roba de tallatge masculí o femení?

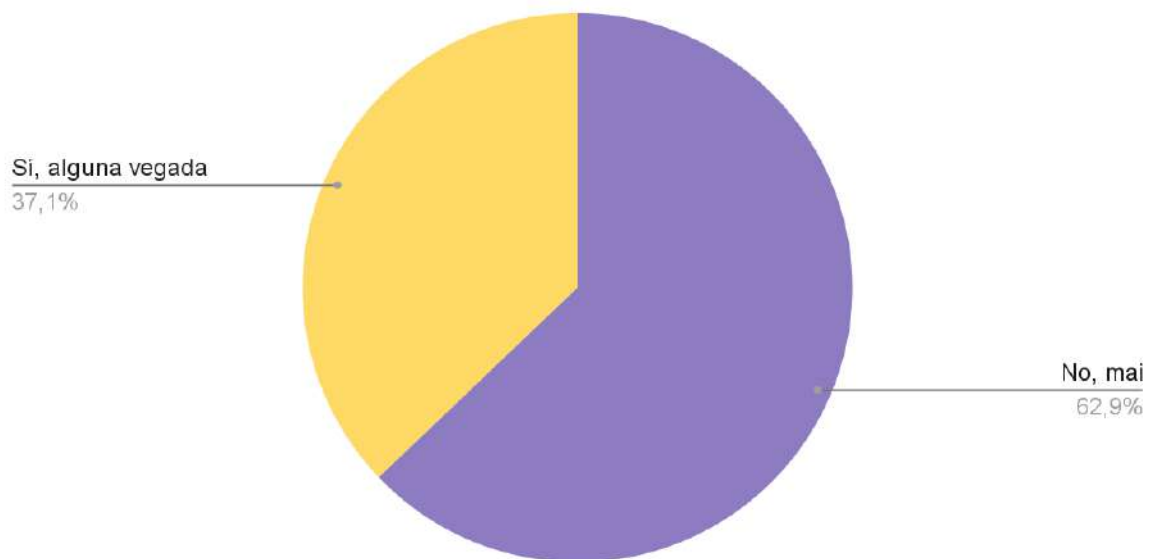
Per què prefereixes un tallatge masculí?

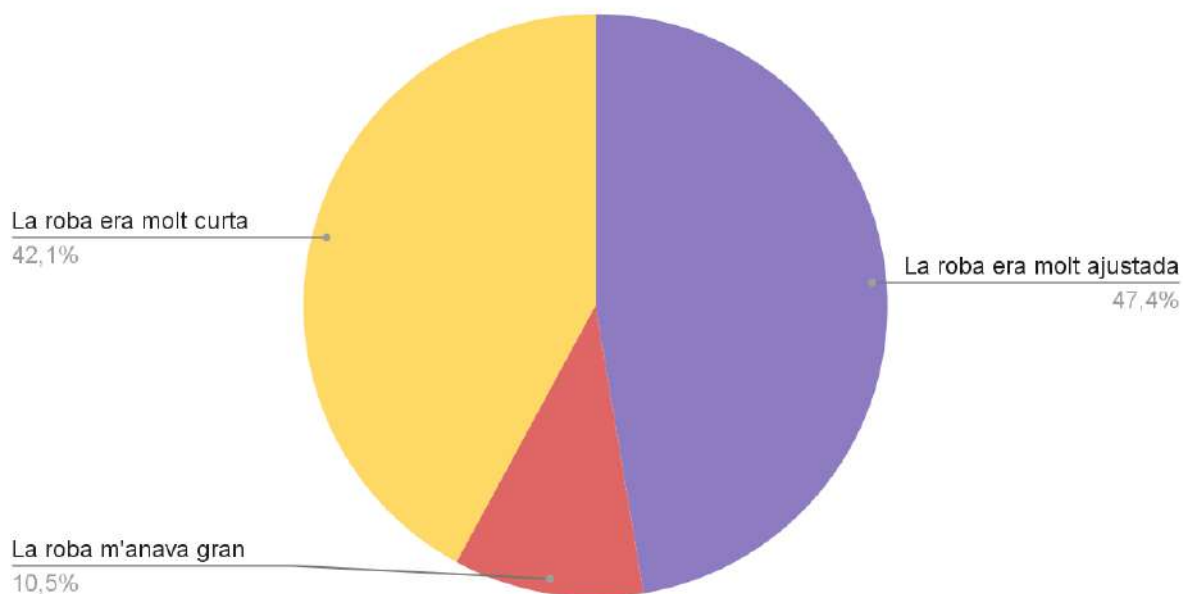
Per què prefereixes un tallatge femení?

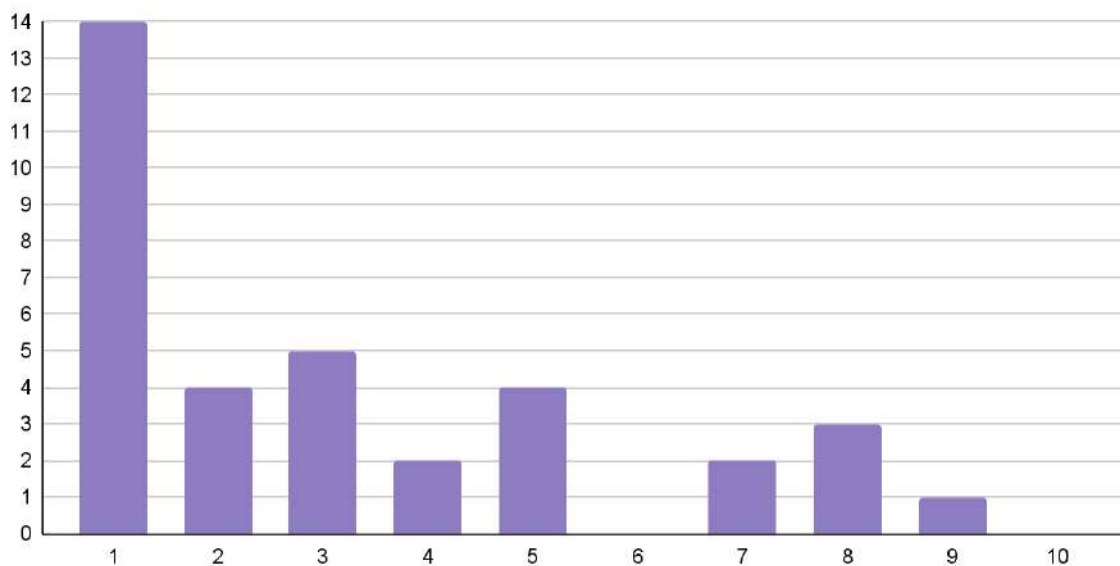
T'has sentit en algun moment incòmode amb la roba que has hagut de portar?

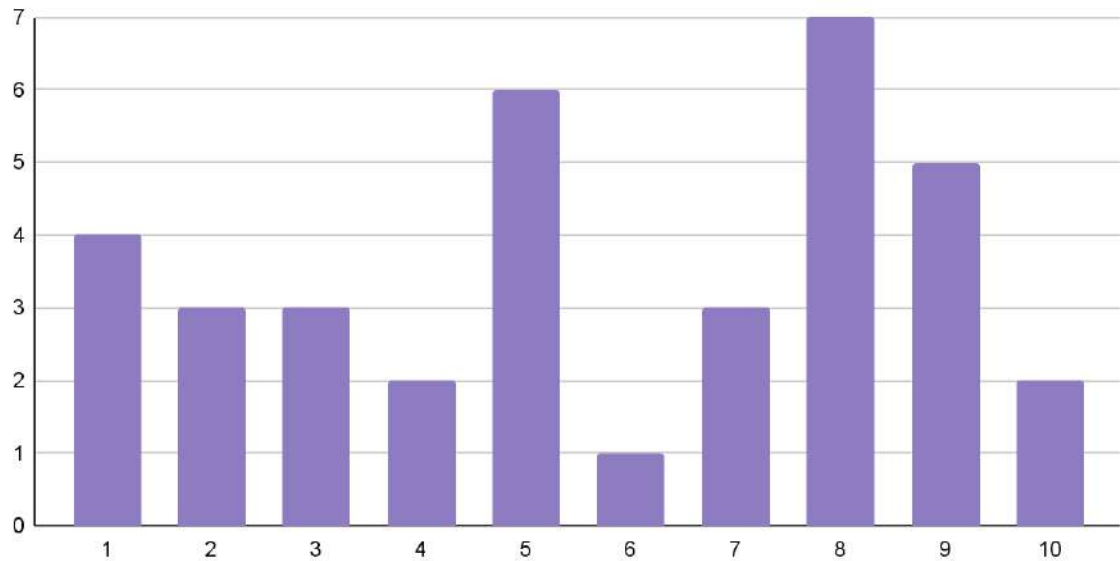
Per què t'has sentit incòmoda?

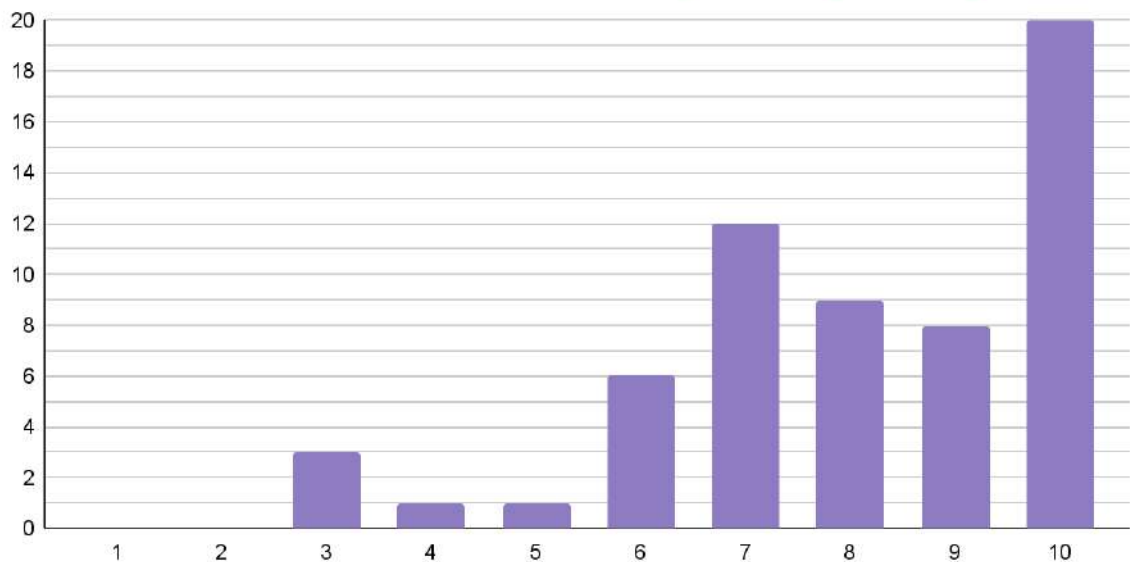
Valora la següent afirmació: Un vestuari curt i ajustat fa més atractiu l'esport femení

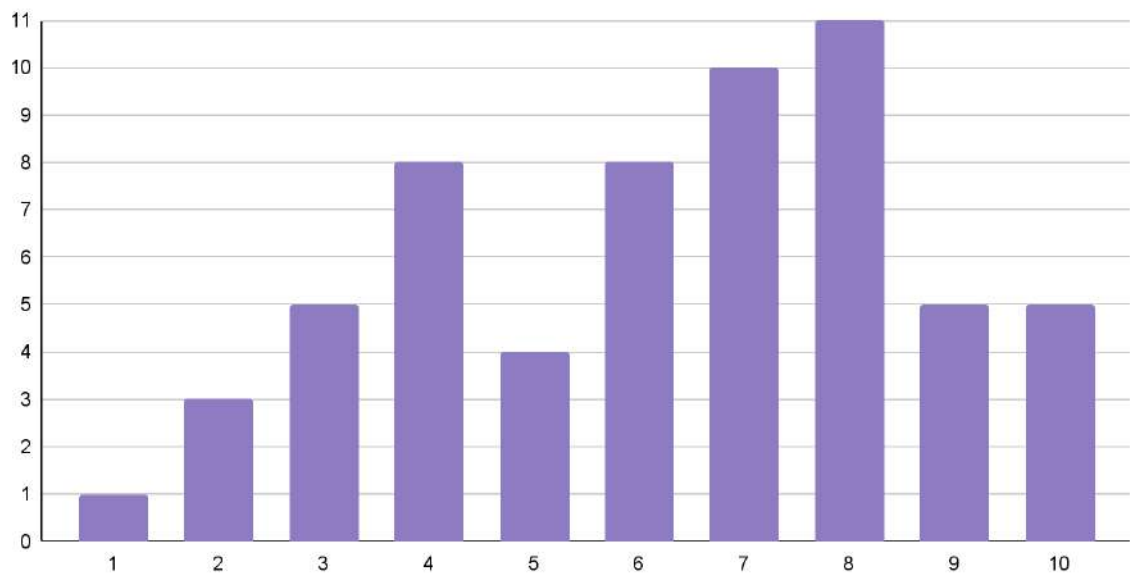
Valora la següent afirmació: Les normes de vestuari es redacten prioritant que facin atractiva a la dona, abans

Valora la següent afirmació: Actualment, els mitjans de comunicació són un altaveu molt important per l'esport

Valora la següent afirmació Quan publiquen una notícia, els mitjans de comunicació prefereixen llençar un titular centrat en

Valora la següent afirmació: Els mitjans de comunicació acostumen a publicar imatges on la dona apareix

